OLCSÓ JÓ ÓRÁK.

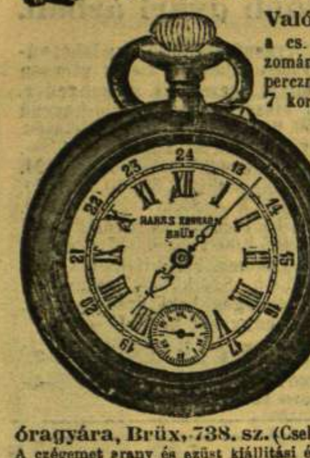

Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző-hivatal jelzésével, zománczozott mutató-lappal és másodperczmutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill., duplafedéllel 11 kor. 50 fill. Roskopf-rendsz. horgonyművel nyitva 10 kor. Ugyanaz duplafedéllel 13 kor. 50 fill. **Arany és ezüst női órák dús választékban.** Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legpontosabban szabályozva, s ezért a 3 évi irásbeli jótállás hiteles. Koczkázat nincs! **Kicserélés megengedve vagy pedig a pénz visszaadatik.** A megrendelést utánvét mellett eszközli: **Konrad János, első óragyára, Brüx, 738. sz.** (Csehorsz.), cs. kir. birói hites becsüs. A czégemet arany és ezüst kiállitási érmekkel tüntették ki. Alapittatott 1887-ben. A több mint 3000 képpel diszitett magyar árjegyzékemet órák, arany, ezüst, zeneművek, látszerek, bőrárak, dohányzó kellékek, aczéláruk, szerszámok, háztartási tárgyak, játékáruk stb.-ről kívánatra bárki ingyen és bérmentve megkapja.

HOPPA angol teint regu'ator.

Egészen uj és biztos eljárás a szépség ápolására.

Törvényileg védve!!

Fölöslegessé tesz és egymagában pótol minden crémet, kenőcsöt, szappant és illatszert.

„HOPPA“

angol teint regulator.

Szeplőt, májfoltot, pattanást, mitessert és minden arcztisztátlanságot bámulatos gyorsan eltüntet.

Puhitja, finomitja, védi, bársonysimává teszi az arczot és kezeket.

Ára utasitással K 2.50

Főraktár:

Kaiser Vilmos és Társa drogériája

GYŐR, Baross-ut 1/g.

Budapesten: Török József, Neruda Nándor Molnár és Moser uraknál, valamint mindenhol gyógytárakban és drogueriákban.

Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza.

7 korona

Kérjen saját érdekében nagy képes magyar árjegyzéket ingyen és bérmentve.

4022. sz. Fekete aczél remontoir-óra

fehér v. fekete számlappal. Felhuzó korona és üvegtartó abroncs aranydoubleból, jóligazitott «Luna» óraművel és 3 évi irásbeli jótállással **csak 7 korona,** ugyanaz kettős fedéllel **8 korona.**

Megrendelhető: **Konrad János** első óragyárában Brüx 737. szám. (Csehország.) cs. kir. birós. felesketett becsüs. Kitüntetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

Párisi világkiállitás «Grand Prix» 1900.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóviz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fil.

40 év óta az udvari istállókban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősitőül, inak merevségénél, stb. az idomitásnál kiváló munkára képesiti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjegygyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

30 napi megtekintésre,

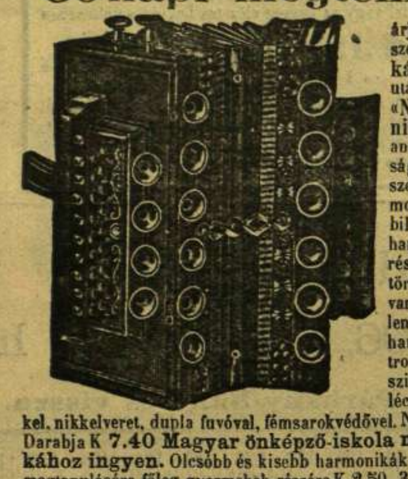

árjegyzékem feltételei szerint, **tehát koczkázat nélkül** küldöm utánvéttel a 663. számu **«Népbarát» harmonikát,** hogy mindenki annak fölülmuihatatlanságáról meggyőződést szerezhessen. Ezen harmonikának nemcsak a billentyük, de a mély hangok és légszelepek részére is szavatolt, eltörhetetlen pergőtollai vannak, továbbá 10 billentyü, 2 register, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni szinben fényezve, fekete léczezett szines szélekkel, nikkelveret, dupla fuvóval, fémsarokvédővel. Nagysága 31 × 15 cm. Darabja K **7.40 Magyar önképző-iskola minden harmonikához ingyen.** Olcsóbb és kisebb harmonikák a harmonika-játszás megtanulására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.20, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmonikák K 8.60, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 árjegyzékemből választhatók. **Harmonikáimra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehországi készitmény.** Kérem ezt figyelembe venni. **Nincsen koczkázat! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza.** Szétküldés utánvéttel **az érczhegyi hangszer-kiviteli czég által:**

Konrad János Brüx 743. sz. (Csehország.)

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kivánatra ingyen és bérmentve.

KÖVÉRSÉG korai vénség. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdetét az emésztési zavarok és az elhájasodás okozzák. Azért kell ideje korán, ha a baj nincs még elharapódzva, csak egy kisérletet tenni a **világhirü Mandor-porral,** melynek ára azért oly **csekély,** hogy minden embernek módjában legyen azt **meghozatni. Mandor** egy doboz 2 kor. 80 fillér. **Tekintélyes orvosi és vegyészi** bizonyitványokkal és utasitással utánvéttel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körut 2/V **TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utcza 12. sz.**

Csak «SICULIA» névvel ellátott üvegek valódiak

A Málnási „SICULIA“ forrás-viz

a sós savanyuvizek királya.

Sziklarétegeken átfurt ártézi-forrás.

A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmai ellen. Korányi, Kétly, Nuricsán, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI **Siculia** forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyuvizének minősitik. — Magyarországi főraktár:

Brázay Kálmán BUDAPEST, József-körut 37.

Kapható minden gyógyszertárban, drogua- és füszerkereskedésben. TELEFON 59—46.

EVOË szépé lenni.

NINCS HAJKIHULLÁS! NINCS KOPASZ FEJ!

„Evoë“ hajgyógyitó serum

a világ leghatásosabb szere! **Evoë** egy szuverän, hivatalosan védelmezett, hatóságilag védett és bebizonyithatóan biztosan ható készitmény (szabadalom). Kopaszság, hajkihullás, korpa már néhány nap alatt megszünik. Még ott is, a hol az összes szerek kisérlete hiába az **«Evoë»** módszer sikere meglepő volt. A haj megtartására, szépitésére és meghosszabbitására bizonyság szerint nincsen jobb szer. A hol jelenleg nincs haj, ott dus hajzat fejlődik. Evoë a hajnak szépséget ad, selyemlágygyá és hajlékonynyá teszi. **Evoë** erősiti és felfrissiti a fejbőrt, **erősiti és elömozditja a hajnövést** és fejleszt dus, imponáló bajuszt. Ára egy nagy üvegnek, mely igen kiadós, frt 2.50.

«Evoë»-csoda-crême

a divatos kosmetika diadala redő, persenés, ráncz és bőratka ellen. Az Evoë-csoda-crême szép, tiszta rózsás, üde, fiatalos arczszint ad. Egy tégely frt 1 és frt 2.

«Evoë» keleti szépség-szappan

rendkivül kellemes, szolid illat, **a bört bársonyszerüvé és ruganyos lágygyá teszi.** Ápolatlan kezeknél föltétlen **biztos** és meglepően sikeres. Ára egy darabnak 50 kr. Evoë-arczpor láthatatlan és igen gyöngéd, 1 és 2 frt. Szereink biztos hatásáért kezeskedünk, minélfogva minden koczkázat ki van zárva. Szétküldés utánvét mellett a főraktárból

«Evoë»-Gesellschaft, Wien, I/24. Franz-Josef-Quai 19.

Vezérképviselet Budapesten: **Balassa Kornél,** drogueria, Andrássy-ut 47.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYU-KUT

Sérvben szenvedők

Keleti legujabb találmánya szerencsésen megoldotta a sérvkötő kérdést. A cs. és kir. szab. Keleti-félsérvkötő, pneumatikus gummi-pelottával, a legrégibb és legnagyobb sérveket is visszatartja. Számtalan elismerőlevél a bel- és külföld leghiresebb orvosaitól és szaktanáraitól. Ára: Egyoldalu — — K 12. Kétoldalu — — « 24

25 év óta fennálló testegyenészeti (orthopaediai) müintézetében egy fővárosi gyakorló szakorvos állandó felügyelete mellett a legtökéletesebb technikai kivitelben készülnek:

Műlábak és műkezek amputáltak részére **Műfüzők és egyenestartók** ferdénnőttek részére. **Járó- és támgépek** csont és izületi (tuberculotikus), angolórkos, rheumás, (elgörbült) betegeknek. — Szegényeknek részletfizetés megegyezés szerint.

Hasközök köldöksérv és lógó has ellen. **Fontos hölgyeknek:** **Gummi görcsérharisnyák** értágulás, dagadt és gyermekláb ellen. **Női kiszolgálás.**

Kérje ingyen és bérmentve ezernél több ábrával ellátott árjegyzékemet.

KELETI J. orvossebészi műszergyáros

Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17/a. szám.

Gyár: Központi Városház. Alapittatott 1878.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhirü Földes-féle MARGIT-CREMET,

mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit. A **Földes-féle MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer **szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések** s mindennemü **bőrbaj ellen.** A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE

fekete és barna szinben. Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Artalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a késztő: **Földes Kelemen gyógysz. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

5. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, FEBRUÁR 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A «*Világkrónikái*»-val negyedévenként 80 fillérrel több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A VIRÁGOK VÁROSA.

Tormay Cecile, a művész-lelkű és finom tollú irónő nagy és kedves szolgálatot tett a magyar főváros közönségének, mikor az *Uránia*-szinházban most előadott darabjával idehozta nekünk a *virágok városát,* a gyönyörü Firenzét, hogy a kik még nem látták, megismerhessék, a kik már látták, ez örömük kedves emlékét lelkükben fölújithassák. A darab méltó volt az ihletéshez, a minél nagyobb dicséretet róla nem mondhatni, mert a mi Firenzével harmónikus, az a legszebb széppel, a művészetivel harmónikus. Nincs város a világon, a melynek az érdekessége oly nobilis karakterü lenne, mint az *aranyos Toscana* fővárosáé, mert Firenze érdekességének matériája, forrása, tápláló ereje, örök üdesége a hiteles, a bizonyos, a törvényeket adó nép, a mely már lepergett évszázadok egész sorával igazolta minden hervadhatóság veszedelmétől való mentességét.

*

Az olasz, a ki szereti a maga gyönyörü városait fölékesíteni egy-egy epitetonnal, *Velenczét* la bella-nak, a szépnek nevezi, *Rómát* la eterna-nak, az örökkévalónak, egy városának se kedveskedett a diszitő jelzők olyan sokaságával, mint Firenzének. Ennek egész bokréta jutott. Nevezik la bella-nak, la gentile-nek, a kellemesnek, a nemesnek, a virágok városának, a csipke városának, az olasz Aténnek, czimere után a piros liliom városának és a kultusz szerint, a mely páratlan gazdagsággal virul falai között, Dante városának. Oly beczéző gyöngédséggel, annyi szerető büszkeséggel beszélnek róla, hogy az idegen is szinte megilletődik, mikor e dédelgetett város

Tormay Cecil «A virágok városa» czimü darabja az Urániában.

A SAN DOMENICO KÖRNYÉKE FIRENZÉBEN

AZ ELSŐ CSARNOK AZ UFFIZI-GALÉRIÁBAN.

kapujába lép. Maga a természet is egy szerelmes vőlegény módjára bánik vele. Szelíd emelkedésű, mosolygó zöld hegyek ölelik körül, ciprusos és olajfás lejtők, a kékvizü Arno csillogva fut át rajta, hogy tükrében nézegethesse magát ez a derüs, kecses és szelíd város, a mely olyan, mint egy fölvirágozott, fehérruhás majális-királynő.

D' Annunzio egy regényében azt irja, hogy nemzete örökkévaló, mert bebizonyitotta, hogy Isten őt választotta a szép kultuszára. Őt tette az örökkévaló szép kincstartójának és gondozójának. Ezt D' Annunzio Firenzében irta és így még neki is el lehet hinni, hogy őszintén gondolta. Mert az bizonyos, hogy nincs még egy város, a melynek a látszólag önmagáért való, tehát legtisztább szép annyira a lelkévé lett volna, a mely oly nagy és kiáradó hódolással adóznék neki, mint Firenze. A művészet ereje csudálatosan áthatotta ezt a várost. Ez ád neki oly sajátos és végtelenül kedves fényt, hogy a mi másutt csak kisebb társaságok, a műveltségben fogékonnyá vált lelkek tulajdonsága, itt általános, szinte veleszületett sajátsága a tömegnek, mindenkinek. A milyen meglepő, szinte káprázatos és roppantul megvesztegető hatásu ez a jelenség, a melynek párját a legnagyobb, a legrégibb, és leggazdagabb kulturáju országokban is hasztalan keresnők, olyan egyszerű és természetes a magyarázata. Csak arra kell gondolni, hogy évszázadokon át a nemzeti egység eszméjét Itáliában egyesegyedül a művészet képviselte.

A nyelv nem volt összekötő kapocs, csak az érintkezés eszköze. olasz állam volt sok, ki elnyomott, ki szabad, egyik a másiknak ellensége és megrontója: de Dante csak egy volt, Rafael is csak egy, Michel Angelo is csak egy és a mit ezek alkottak, az minden olaszé volt. Egyaránt szivükbe zárták tiszteletüket és egyaránt büszkék voltak rájuk a hadak, a melyek egymás ellen vonultak és egymás városait dúlták. A művészet, a költészet volt a láthatatlan nemzeti egység szivverése.

A művészet ilyetén rendeltetése tette sokáig Itália szivévé Toszkánát és benne Firenzét. Toszkána földje a legtermékenyebb Olaszországban, legszebben ott beszélnek Dante nyelvén, legnagyobb művészei, poétái ott születtek. Ez Firenze legnagyobb és örök büszkesége és táplálója annak a páratlan, szinte az istenítésig menő kultusznak, a mely áldozati lángjaival ebben a városban a szépet és prófétáit körülloboglja. Ez a kultusz az oka, hogy az olasz írók, ha csak tehetik, dolgozni Firenzébe mennek, holott a nagy kiadók székhelye Milanó és ide sietnek idegen nemzetek kiváló fiai is — harmóniáért, az épülésért, a melyet hivatásuk dicsőítésének és fölmagasztalásának látása ad. Való, Firenzének műkincse is annyi, a mennyi ekkora városnak másnak a világon seholsem jutott, de szinte bajos eldönteni, mi megkapóbb: a látásuk-e vagy a hatásuk, a csodás megértése, a hódolaté, a mely e művészek alkotásait, emlékezetét, erejét és munkáját körülveszi. A művész, az iró, sehol a maga mesterségét úgy pajzsra emelve, sőt oltárra helyezve, jelentőségét úgy igazolva, elismerve és hálával koszoruzva nem láthatja, mint ebben a városban, a melynek levegője és kenyere a szép, a hol a templomokat is mintha csak első sorban panteonoknak építették volna és a hol a füszeres is Dante kis szobrával diszíti a boltja kirakatát.

*

A város külső képe az első benyomásban egy kis csalódással szolgál. Firenze nem olyan megkapóan festői hatású, mint Velencze, nem olyan modern, mint Turin, nem olyan fényes, mint Milano, nem olyan gőgösen előkelő és hideg pompájú, mint Bologna. A külső csillogás kevés. Azok a híres palazzók, három-négy kivételével, első pillantásra inkább a nagyságukkal hatnak, mint a szépségükkel. A Palazzo Vecchio, a mely hétszáz esztendő óta emeli égnek veszedelmesen karcsú, száz méteres tornyát Firenze leghíresebb tere, a Piazza della Signoria fölé, külsejében inkább hasonlit várhoz vagy börtönhöz. Rengeteg nagy, idomtalan testű, vedlett falú kőépület; az ember szeme szinte elkáprázik, mikor a kapuján át egyszerre egy fejedelmi pompa dús ragyogásának közepébe lép. Csillogó és tömör disz körös-körül, sulyos pompájú márványoszlopok, szobrok, porfir-medenczés, gyönyörű szökőkút. Ez az udvar. A termek diszének leirása megtöltene egy könyvet. Hasonló meglepetéssel szolgál a Palazzo Pretorio is, a melynek kopott, disztelen falai a városi muzeum megbecsülhetetlen műkincseinek tömegét rejtik. Ám a külső disztelenség és belső ragyogás közötti raffinált és előkelő ellentétnek legcsodásabb példája a San-Lorenzo híres tornya. Külsőre tisztára olyan, mint egy fehérre meszelt, vörös búbú óriás boglyakemencze. Az ormótlansága szinte bántó és e boglyakemencze belseje a világ legragyogóbb kupolaterme. Ez lett volna a szentsir új temploma, ha Faccardino emir a szavát beváltja. Hogy ez nem történt meg, a maga familiája sirjának rendelte Medici Cosimo. Nagyon igaz, hogy «ha a Mediciek semmit se tettek volna életükben, a sirjuk is örökké föntartaná a nevüket».

Ez a sírterem huszonkét millió lirába került, ráillik a Giuliano Medici mondása: «A Mediciek lelkének nem illik nyerni a cserén, mikor a mennyországba költöznek belőle». A szomszédos kis fehér márványterem zarándokló helye a művészet híveinek. Itt van a világ két leghiresebb síremléke: Medici Gyuláé, Nemours herczegé, X. Leó testvéréé és Medici Cosimóé, Urbinó herczegéé. Emléket faragván nekik Michel Angelo, «a maga halhatatlanságának hirdetésére Isten szavává tette a márványt».

Dante és Michel Angelo: ez a két hatalmas szellem borította szárnyát egész Firenzére. A tisztelet, a mely emlékük, nevük, munkáikat körülveszi, olyan, a milyet hidegebb ég gyermeke ember fiának elképzelni is alig tud.

*

A város nagyobbik, az Arno jobb partján elterülő felének közepe hivatalosan a Piazza Vittorio Emanuele, a valóságban a Piazza della Signoria. Nagyon közel esnek egymáshoz, de évszázadok egész sora van közöttük. Az gyönyörű, tágas, szabályos négyszögű tér, falai hatalmas, modern paloták ragyogó üzletekkel, közepén Viktor Emanuel bronz lovas-szobra. A Signoria tere kisebb, formátlan, mintha a kövezete is ugyanaz volna, a melyen Savonarola máglyája füstölgött. A Palazzo Vecchio szikár tornya úgy áll a sarkában, mint szigorú őre a multnak, a mely kincsesel és emlékkel töltötte meg ezt a teret. Tövében az Uffizii kincses palotája húzódik ki az Arnóig, vele szemben a Loggia dei Lanzi nyilt csarnokából az antik szobrászat remekeinek fehér márványa ragyog ki. Ez a város szive, a hol éjjel-nappal folyton hullámzik az eleven élet. A via Calzajolin, a mely a Signoria terét a dóm-térrel köti össze, reggeltől hajnalig tart a korzó.

A tömegben temérdek az angol. Ők itthon vannak itt. Firenze egy részében valósággal angol város. És pedig a legelőkelőbb részében. A Mediciek egykori fészke a fejedelmi Palazzo Riccordi során a széles Via Cavour gyönyörű palotáiban szinte csupa gazdag ánglius lakik. Ez a városrész a legcsöndesebb, az utczák néptelenek, a némaságot csak alkonyattájt töri meg a Cascine gesztenyefái felé induló hintók robogása. A Firenzében lakó angolok száma vagy húszezer, van külön templomuk és temetőjük, a pénzes voltuk hatása megérzik az egész városon. A város legelőkelőbb utczájában, a Via Tornabuoniban vannak az angol boltok és ez az angol jelző Firenzében a finomat, a jót és természetesen a drágát jelenti.

Az angol negyedben, kis pálmástér homlokában áll a *San Marco*. A templom maga nem nagy és nem is jelentős, de a kolostor, most muzeum, tele megindító emlékkel, Firenze legérdekesebb épületeinek egyike. Az egyemeletes ház oszlopos folyosói gyönyörű, négyszögletes kertet ölelnek körül. Az udvarban, az emeleten, jobbról és balról negyvenhét egészen egyforma, boltozatos kis kamara sorakozik egymás mellé. Az ajtó alacsony, a kamara kicsiny, fehérre van meszelve, a világosság tenyérnyi ablakon ömlik feléje. Mindenikben egy a falra festett szentkép, egy barna faszék és ugyanilyen nyoszolya. Híres e czellák között a 12. számú, a mely két tenyérnyi kamarára oszlik. Itt lakott és dolgozott Fra Girolamo Savonarola, a tüzes szavú dominikánus, a polgári szabadság hős vértanuja. Az iróasztala úgy áll még, mintha most kelt volna föl mellőle; föltörte a falon a kereszt, a melyet kezében tartott, mikor bejárta Firenze utczáit és tüzes beszéde harangszavával ébresztgette elbódított népét. Itt a képe is, Fra Bartolomeo munkája: az arcz, a szem csupa lélek, tűz és elszántság. A másik hires kamara a 31-es számú. Ez a padovai szent Antalé volt. Üvegszekrényben a szent püspök pásztorbotja, süvege és halotti maszkja, az aranyos Szent-Mihály lova, a melyen holttestét 1459-ben proczesszióban a város utczáin végighordozták.

Szűk és csöndes utczákon jut az ember a nagy sírok templomához, a Santa Crocehoz. A kereszt formájára épített templom fehér és fekete márványhomlokát nem viselte meg a hatszáz esztendő. Az előtte elterülő, kissé sivár tér közepén áll Dante koszorús, fehér márványszobra. Maga a templom valóságos panteon. A kőlapok, a melyeken lép az ember, Itália legnagyobb fiainak koporsóira borulnak. A falakat a súlyos oszlopok közén gyönyörű márványemlékek borítják, a melyeket nagy művészek alkottak a nagyok dicsőségét magasztalva. Itt pihen Michel Angelo, itt Galileo Galilei, Donatello, Machiavelli, Cherubini, itt emeltek kenotafiont a Ravennában nyugvó Dantenak, ide hozták haza Párisból a Père Lachaise temetőből Rossini holttestét. Oltárforma fehér márványtömbön nagy kőlap hirdeti Toscana hős fiainak nevét, a kik 1848-ban a szabadságért elvérzettek. Mily különös templom! Egy óriási koszorú a márvány hervadatlan fehér virágából, kötötte a nemzet, Isten házának falai őrzik és orgonaszó hangjának fuvalma szálldogál fölötte.

*

Hét hid köt hét ívet az Arno hajlékony, karcsú testére. A leghiresebb a Ponte Vecchio. Óriási a forgalom rajta. A két oldala emeletes bazár. A földszinten a híres firenzei ezüstművesek és mozaikrakók csillogó boltocskái, az emelet a világnak talán leghosszabb folyosója, az Uffizii palotájából vezet a folyón és egy egész utcza házainak tetején keresztül a Pitti palota képgyűjteményének előcsarnokába. Ezt a folyosót I. Cosimo építtette 1564-ben. Vasari tervezte és a krónika szerint félesztendő alatt elkészültek vele. Ez a folyosó is tele van képpel, vázlattal, szoborral. Az ember belép az Uffizii kapuján és bolyongván a ragyogó termekben, folyosókon, mikor kilép, a város egész más részében van, túl a folyón, a Pitti palota tövében. A vasrácsos kapu mögül az olasz király legszebb kertjének, a Giardino Bobolinak fehér márványszobrokkal és virágágyakkal himzett óriási zöld szőnyege mosolyog rá.

Olajfa- és cziprus-erdős hegyek völgyében és lejtőin kanyarognak e városrész szűk utczái. A házakat barnára festették az évszázadok. Hol egymásba zsufolódnak, mint egy ijedt birkanyáj, hol meg hirtelen kitágul a szemhatár. Gyönyörű nagy kertek, széles sétautak, vialék zöld lomberdeje fürdik az aranyos napsütésben. Helyenkint árva magánosságban, magas, négyszögletes torony emeli a kék ég felé lapos tetejét: ezek a porták, a város kapui. Sok-sok százesztendő áthaladt már rajtuk.

Vasárnap délelőtt friss hang csap az utcza zajába. Tömérdek csengő éles csilingelése. A falvak népe bevonul a városba. A szekerük alig nagyobb, mint egy gyerekkocsi. A lovacskák szörnyen föl vannak diszítve. A vállukon kis réztornyocska: ezen nyolcz-tíz apró csengő, a nyakukban meg — kolomp. A hátukon piros takaró, ezen ökölnyi betűvel, kék vagy sárga selyemmel kivarrva a ló neve, így: Mio Enrico (Az én Henrikem), vagy: Mia Giulietta (Az én Juliskám). Enrico meg Giulietta olyan csengéstbongást művelnek a csengőjükkel, meg a kolompjukkal, hogy a lármájuk az eget veri. Hadd örüljenek ők is, gondolja magában a gazdájuk, a ki, ha nincs czimborája, folyvást diskurál a lovával, mert az olasz csak akkor hallgat, ha már meghalt.

A falvak népének ez a vasárnapi beáradása a muzeumoknak meg a képtáraknak szól. Vasárnap nincs belépődij, szabad a gyönyörűség és a derék emberek élnek is a szabadsággal. Az Uffizii világhírű nyolczszögletes termében, a Tribunában Raffael, Tizian, Correggio, Rubens, Van Dyck, Piombo és Dürer képei alatt a *medici Venus* és Praxitelesz remeke: a *táncoló szatir szobra* körül valósággal tolong a nép: megható a maga látható nagy meghatottságában.

És a mint a muzeumok kapui bezáródnak, odakünt már kezdődik a *koncsérto*. Egész sereg banda vonul föl. Egyik elhelyezkedik az Uffizii palotája előtt, a másik a Loggia dei Lanzi hatalmas ívei alatt, az ántik márványszobrok között, a harmadik a Piazza Vittorio Emanuelen, a negyedik a Santa Maria Novella templom előtt való téren; túl a folyón a Giardino Boboli zöld lomberdejéből is muzsikaszó hullámzik le a hegylejtőn. Verdi operáit fújják mindenfelé, mellette még csak Mascagni kap helyet a műsoron. Mikor egyik banda pihen, rágyújt a másik, néha meg egyszerre szól valamennyi és a rengeteg tömeg, örökös hullámzásban, énekkel kiséri a kürtök szavát. Tobzódó bőséggel hányja virágait az élet és dalok rózsaival szövi tele a verőfény aranyos fátylát, mely a Mediciek boldog városára borul. *Sz. Zs.*

ARNOPARTI RÉSZLET A CASCINE-PARKBAN FIRENZÉBEN.

KALOTASZEGI VERSEK.

I.

Egy kis házra, szegény házra
Pávagalamb szállott...
— Szegény ember szép leánya
Beszéld el az álmod.

«Azt álmodtam: czifra szánkón
Reggel érttem jöttek,
A fejemre rozmaringból
Koszorút kötöttek,

Öltöztettek patyolatba,
Vittek esküvőre...
Nagyhatalmas szép királyfi
Vitt az esküvőre.»

— Virágszálom, az az álom
Hitegető, hazug álom,
Meg ne ejtsen téged!
Szegény ember szép leánya,
Én jöttem el érted...
Mit felelsz rá? Jósz-e velem?

«Szegény legény, azt felelem:
Ha nem vinnél, meghalnék én,
Száz királyfit odadnék én
Szegény legény, értted.»

II.

Ne járjon fonóba,
A kinek nincs párja!
Hogyha jár, minek jár?
A bolondját járja...

Nekem nincsen párom,
Neked sincsen párod,
A fonót hát mégis
Csúfra minek járod?
Elejted az orsót —
S nincs, a ki felkapja...
Nótát sír a lelked —
S nincs, a ki hallgatja...

Menjünk ki a hegybe
Mi szegény két árva,
Akaszszuk magunkat
Egy nagy cserefára,
Egy nagy cserefának
Egy öreg ágára,
Annak is, annak is
Jól a derekára.

Hadd higyjék, hadd higyjék,
Ha látják a holtunk,
Hogy két-egypár voltunk.
Hadd beszéljék rólunk
Másnap virradóra:
Hej, a nagy szerelem
Soha se vitt jóra!

Koronghi Lippich Elek.

EGYSZER MEGNYUGSZOM...

Egyszer megnyugszom és erős leszek
S majd könnytelenül járom az utat.
És tűz, viz, nap, zivatar közepett
Vidáman hordom vándorbatyumat.

Egyszer majd elrepülnek álmaim,
Mint könnyű felhők a vihar után
S zaklatott éjek látomásain
Szendergő lelkem föl nem sír talán.

Szivem falán egyszer majd rést nyitok,
Mert makacsúl véd múlt emlékeket.
S kiszórok onnan minden lim-lomot,
Fakó babér- és rózsalevet.

Egyszer majd olyan egyedűl leszek,
Hogy elfelejtek időt és napot.
S a lét szárnyán czikázom csüggeteg,
Miként az űrben bolygó csillagok.

S távol lesz tőlem: múlt, jövő, jelen —
Távol a zaklató álmok, a vágy —
S a nagy éjben kialszom hirtelen,
Mint egy ismeretlen, fáradt világ.

Erdős Renée.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Kopereczky annyira elérzékenyült e szavakra, hogy odarohant a trabális öreg hölgyhöz, megölelte, magához szorongatta.

— Oh, moja zlata nyanyika! (Oh, aranyos nénikém.) Milyen édes, jó szived van. És pacsi magának is, Marczelka asszony!

— Jaj, ereszsz el, Izrael; jaj, minden csontomat összetöröd. Eredj már, ne okoskodj. Lenmag-kötés van a gyomromon, mind összerontod. Mit nyulkálsz a testemhez! Bizony Isten, még kellemetlenebb a szerededt, mint a haragod. No nézd csak. Beszéljünk egyébiránt a gyöngyökről. Ugy-e négy van még?

— A legszebb, legnagyobb négy, ma chère tante, az egyik pláne száz karátos, királynak való.

— Hát van-e szükséged, vagy nincs? Mert mindjárt elhoztuk a kulcsokat is...

— Ej, ugyan mit képzelnek rólam, hogy én két ilyen szeretetreméltó dámának kosarat adjak? Egy Kopereczky sohase lehet annyira udvariatlan.

— Igazán szép tőled, — mondá gúnyos mosolylyal a kapitányné. — Menjünk, essünk át rajta!

Ezzel szó nélkül megindultak kifelé, mert a kék szoba a kastély végéhez ragasztott depen-

TOSCANAI PARASZT-PÁR.

denceben volt, melyet még a megboldogult Kopereczky Boldizsár építtetett, olyan erős falakkal, mint egy bástya; mert egy cigányasszony azt vetette ki neki kártyán, hogy bent fog égni a házban; nem volt tehát a dependenceon semmi éghető anyag, még ablakfa se, a világosságot felülről kapta a helyiség. Bent is csupa kőből, márványból, vasból voltak a butorok. Hanem azért mégis bentégett, abban pusztulván el, hogy a mértéktelen ivás miatt meggyulladt benne a pálinka.

Végig kellett menni az udvaron, hol a pumpás kútnál borzag-lekvárt főztek a béresasszonyok. Bubenyik, a ki ott legyeskedett, — mert szép volt az egyik, ej de szép volt, — épen a zsarátnokot paráholta el, mikor az ura szólította.

— Bubenyik, a kulcsokat!

— Milyen kulcsokat? — kérdé az együgyű, jámbor arczczal.

— A kék szobától. Hozd utánunk!

Bubenyik ugrott és csakhamar ott is volt a kulcsokkal. Megcsikordult a zár a nehéz vasajtóban, mely csak igen ritkán volt kinyitva. Kék szobának biz ezt csak azért nevezték, mert a kék ég egyenesen fölülről mosolygott be ide, de a lapos, rovátkos üvegfedelet idővel úgy ellepte a piszok és mindenféle giz-gaz, hogy most alig lehetett látni, a levegő is fülledt volt, mint egy kriptában. A kulcsárné mindjárt elkezdett köhögni odabent. Bubenyik vissza akart vonulni.

— Csak maradj itt, mert föl kell emelnünk a vasláda fedelét, magam nem birom.

A félhomályban alig lehetett kivenni a kolosszust, a ládát, mely olyan nagy volt, mint egy szűszék, tömör, kovácsolt vasból, roppant vaskarikákkal a falhoz erősítve.

A kapitányné leakasztott a nyakáról egy kulcsot és a láda mellé térdelt.

— Az Atya, Fiú és Szentlélek nevében, — mondá, és megfordította a jobb szélen levő zárban a kulcsot.

Ugyanezt cselekedte a nyugalmazott kulcsárné is. A középső zárat maga Kopereczky nyitotta fel nagy csikorgással. Akkor aztán neki rugaszkodtak ketten Bubenyikkal és nagynehezen felemelték a fedelét, melyet a Kopereczky-czímer, sárkányok és griffmadarak ékesítettek.

Bent a ládában elsárgult írások tetején volt egy bársony tok, a kapitányné nagy óvatosan kinyitotta, kivette belőle a történelmi nevezetességű főkötőt és kegyeletteljesen ajkaival érinté annak aranycsipke fityegőjét, mialatt a kulcsárné még mindig ott térdelt és hangtalanúl imádkozott.

— Hány gyöngyöt akarsz? — kérdé csendes, ünnepi hangon, Kopereczkyhez fordulva.

— Elég volna csak egy is, — felelte Kopereczky, szintén bizonyos meghatottsággal, — de mivel oly szivesek voltak hozzám, egyiküket sem akarom megsérteni, legyen hát kettő, hogy úgy vésődjék a szivembe, mintha mindenikük adott volna egyet.

Az asszonyok összenéztek, nem szóltak semmit, mire egy kis etuiből ollót vett ki a kapitányné és lenyirta a két legkisebb fekete gyöngyöt.

— Itt van, légy boldog velök! (Pukkadj meg, gondolta titkon.) Ime, a másik, az utolsó kettőt ezennel visszateszem. Jusson eszedbe, Kopereczky, a jóslat, — szólt aztán ünnepélyesen, — hogy mikor az utolsó gyöngy elfogy, elfogynak a Kopereczkyek is. Ne nyúlj a gyöngyökhöz többé. Fiad van.

— Ej, — felelte Kopereczky félvállról, —

TOSCANAI NŐ.

TORMAY CECIL «A VIRÁGOK VÁROSA» CZIMŰ DARABJÁBÓL.

A PONTE VECCHIO.

A SZENT MIHÁLY-TEMPLOM.

hisz ez a kettő is csak egy kicsit vándorolni megy, világot próbálni, de visszatér, mert csak zálogba adom, hogy kiválthassam.

— Beszéd ez csak, Izrael öcsém, bohó beszéd; századok óta egy gyöngy se tért vissza.

Így jutott Kopereczky könnyű szerrel két fekete gyöngyhöz, a mi szertelen jó kedvre hangolta, kivált mikor az asszonyok eltávoztak.

— Te, Bubenyik! — mondá, visszatérvén a kaputól, a meddig a kapitánynét elkisérte. — Azon gondolkozom, hogy el ne csapjalak-e? Félni kezdek az eszedtől, Bubenyik. Hiszen te veszedelmes ember vagy. Mit adtál te be ezeknek a sárkányoknak? Mivel nyergelted meg őket? Sohase láttam még én ilyet.

Bubenyik hamiskásan hunyorgatott s nyeglén vonogatta a vállait.

A DOM CAMPANILÉJE.

A PALAZZO PRETORIO.

TORMAY CECIL «A VIRÁGOK VÁROSA» CZIMŰ DARABJÁBÓL.

SAVONAROLA CZELLÁJA A SAN MARCO-MUZEUMBAN.

— Ej, Istenem, hát van egy kis modorom, ez az egész.

Most már semmi se akadályozta, s Malinka másnap útra kelhetett a négyesen Bontóvárra.

— Csak a beszédet el ne felejtse méltóságod megtanúlni.

Kopereczky a fejét vakarta.

— Hiszen csak az az egy komisz dolog ne volna ebben a főispánságban.

— Lesz ott még több is. De egyelőre csak a beszéden essünk át.

— Legyen nyugodt, kedves Malinka, bemagolom szóról-szóra. Van arra valami szer vagy micsoda, — úgy emlékszem. Hogy valaki valamikor kavicsot tett a nyelve alá. Valami ilyesféle.

— Az Demosthenes volt, de az azért tette, hogy a dadogástól elszokjék.

— No mindegy, kigondoltam én egy másik methodust, lefordíttatom az egész beszédet tótra a kántorral, azt betanulja Kolesszár Mária és éjjel-nappal dünnyögi a kis Izrael bölcsője fölött, addig-addig, hogy szóról-szóra megragad az eszembe, mert én meg ott fogok csibukozni a fiú mellett, mikor azután tudni fogom, visszafordítom az elmémben magyarra, ez már bliktri, s úgy elszavalom Bontóváron, mint a folyóviz, hogy «Tisztelt Köztörvényhatósági bizottság! A mai politikai viszonyok között, a hazánk ege fölött tornyosuló felhőknek közepette . . .» Gondolom, így kezdődik? Hát csak ne féltsen engem, amicze.

Megállapodtak arra nézve is, hogy Malinka körűlnéz Bontóváron s kitanulja a viszonyokat, megismeri a talajt, 19-ikén pedig elébe jön egész Barátházáig, ott megvárja az ő vonatát, beleül kupéjába és kioktatja a teendőkre nézve.

Úgy is történt minden; reggel Bubenyikkal bement Trencsénbe, a zsidó szerencséjükre otthon volt, tizezer forint kölcsönt adott a gyöngyökre, bár kifogásolta őket a szemtelen, hogy nem elég feketék és nem elég nagyok, pedig voltak olyanok, mint egy jól kifejlett szőlőszem a vágújhelyi prépost fekete szőlőtőkéin; a «Nagy Szamár»-nál megebédeltek, a hol Bubenyik kiadta a Nosztynak átadandó és a Malinkának járó összeget, aztán egyik jobbra, másik balra ment, a négyes vigan röpült Bontóvár felé, Bubenyik pedig visszakoczogott lóháton Krapetzre.

Szép őszi napok jártak ebben az időben, a természet fölvette azt az édes-bús fiziognomiáját, a melylyel legjobban meg tud varázsolni; a szederjesi ispán, Klincsók úr személyesen járt jelenteni, hogy az «Isten útja» erdőben vadkecskék (mouflonok) mutatkoznak, egy egész csapat, Kopereczky búsan ingatta a nagy fejét:

— Hagyjon engem. Ne szóljon hozzám. Én elveszett ember vagyok. Nekem most beszédet kell tanulni.

A milyen öröm volt neki a főispáni méltóság tudata eleinte, most olyan idegessé tette a terminus közelgése. Mert mégis furcsa az, hogy mikor az ember zsebében hétezer forint készpénz van, akkor az neki álljon, mint valami diák, beszédet betanulni, a helyett, hogy bemenne Trencsénbe egy kis parázs ferblire. Ez valami természetellenes.

De hát már benne van, meg kell lenni. Még hozzá szerencsétlenség is érte. Egy a faluban csatangoló veszett kutya megharapta a kost, a mi teljesen kihozta sodrából a bárót. Már azon tanácskozott a feleségével, hogy nem volna-e jó elhalasztani az installációt?

— De milyen czimen?

— Közbejött családi események miatt.

— Ugyan eredj, még nagyobb bolondnak tartanának.

Volt futkározás a szegény «Jóska» miatt (így hívták a kost). Bubenyik kihozta Trencsénből a megyei fizikust, a ki dühbe jött, hogy őt állathoz hivják, persze segíteni nem tudott, de azt mégis meghagyta, hogy a kost agyon kell ütni és elásni, a mit meghallottak a prileszi czigányok és eljöttek a báróhoz rimánkodni, adja oda nekik a kost ezer szögért, a bőrét majd visszaadják.

— Nem, a kost nem adom oda, — ellenkezett a báró.

— De há úgy is elásatją á méltóságos úr, kezsit-lábát csókolom.

— De nem ásatom el, nem hiszek a doktornak.

— Bizstosán megves, kérem álásan. Bibást legyek, há meg nem ves.

— Akkor legalább látok veszett kost is, — mondá a báró szomorúan.

— Hát nem lenne szebb kenyergem, há vesett csigányokat látná á méltóságos úr?

Végre is akkép egyezett meg a czigányokkal, hogy a Jóskát átadja nekik megfigyelés végett, hét nap mulva jelentést tartoznak tenni, van-e valami baja; ugyanazt teszik hét hét mulva, majd végül hét hónap mulva, ha akkor se mutatkozik Jóskán semmi veszedelmes jel, húsz forintért visszaveszi, ha ellenben csakugyan megveszne a hetes állomások valamelyikén, akkor Klincsók uramnál jelentsék Szederjesen, a ki megnézi a kost, konstatálja a veszettséget s megengedi, hogy isten hirével megehessék. A báró ezért nem követel semmit, az ezer szöget se, csak arra tart igényt, hogy ha aztán ettől a hústól a rajkók vagy az öreg czigányok közül megveszne valamelyik, azt ő lőhesse le, mert lőtt már medvét, szarvast, vadkecskét, zergét, csak még czigányt nem.

Ezt a fenforgó szomorú körülmények közt ilyen bölcsen eligazítván, szinte újból kedvet kapott a főispánsághoz (hisz az is csak ilyenekből áll) és a legközelebbi csütörtökön, bár még egy napig várhatott volna (csakhogy az akkor péntek lenne), érzékenyen elbucsúzván Vilmától, kis fiától, megindult Bontóvárra Bubenyikkal, a ki új vadászruhát kapott, ezüst tölgyfalevelekkel a galléron. Illetőleg előbb csak Pestre mentek, a hol még sok csip-csup elintézni való akadt. Ott kellett átvenni a magyar diszruhát, összevásárolni egyet-mást, beszélni egy-két emberrel a kaszinóban, betekinteni a szabadelvű körbe s bemutatkozni még egy-két miniszternek, stb.

De a legelső dolog volt, mihelyt az «Angol királynő»-be beérkeztek, megtudakolni a portástól, megérkezett-e a kulcs?

— Nem küldtek ide semmi kulcsot. A mi levél vagy csomag jött, mind elküldtem Krapetzre, a hogy parancsolni méltóztatott.

— No, az szép komédia; már most mi az ördögöt csináljak?

— Miféle kulcsról van szó? — kérdé Bubenyik.

— Nem tudom én. A belügyminiszter azt mondta, hogy ide küldi és a nélkül ne induljak el.

— Legokosabb, ha reggel fölmegy méltóságod hozzá és megkérdezi.

— Egyebet nem tehetek.

Másnap aztán föl is ment Kopereczky a várba, de csak az államtitkárral beszélhetett, hogy még nem kapta meg a kulcsot, a miről a miniszter beszélt. Az államtitkár csengetett, elküldte a titkárját, ő tudja hova, valamelyik tanácsoshoz, tudakozódni, mi van a kulcscsal, azalatt szivélyesen elbeszélgetett Kopereczkyvel (jóizű, kordiális ember volt az államtitkár), érintvén, a megyében milyen zavaros állapotok vannak, figyelmeztette, hogy nem fog rózsákon aludni, hanem azért ne hagyja el magát.

— Óvatos leszek.

— Az nem jó. Hova gondolsz? A főispán semmi egyéb, mint a miniszter bőrének az a része, a miből szijjat is lehet hasitani. Óvatos csak a belügyminiszter lehet, barátocskám s épen abból áll az óvatossága, hogy főispánja van. Ha a főispán valami okosat csinál, az a belügyminiszter érdeme, ha a belügyminiszter valami ostobát csinál, az a főispán hibája. Legokosabb hát, ha a főispán semmit se csinál, ha békén csibukozik s hagyja történni a dolgokat. Magyarország kezd a jelentések országa lenni. A főispán minden rendkívüli dolgot jelent. A melyik főispán legkevesebbet jelent, az a legjobb főispán, a mely megyéből a legkevesebb ügydarab érkezik fel, az a legjobban kormányozott megye. Ezeket jegyezd meg magadnak. És a másikat is, a mit mondtam . . . Voltál-e valamikor szolgabiró?

— Nem voltam.

— No én voltam, még akkor nem volt eltörülve a viginti quinque solidos, s láttam, hogy a delinquens ilyenkor úgy játssza azt ki, hogy a nadrágja fölé még egy másik jó vastag nadrágot húz, nos hát el ne felejtsd, hogy te vagy a belügyminiszternek az a bizonyos vastag felső nadrágja.

Kopereczky szinte szédült e beszélgetés ereje alatt, jó szerencse, hogy visszatért a titkár jelenteni:

— A kulcs már a múlt héten elküldetett a bontómegyei főispán úrnak az «Angol királynő»-be.

Ejnye, ez már fatális eset. Kopereczky visszakocsizott a szállodájába és követelte a kulcsot a portástól. Az mennyre-földre esküdözött, hogy vakuljon meg, ha csak látta is a kulcsot, fölhányt a páholyában minden zeg-zugot, mind hiába, Kopereczky a haját tépte dühében, hogy mit fog most csinálni. Kikereste táskájából a miniszteriumtól kapott leveleket, melyeket a portás utána küldött s melyeket otthon csak felületesen olvasott el, s ime megtalálta az egyikben, hogy mellékelve küldik a kulcsot. A levél még most is ott volt azon módon a borítékban, de a kulcs hiányzott. Tünődtek rajta Bubenyikkal, mitől lehet az a kulcs, hogy a miniszter olyan fontosnak tartja? Talán a megyeházától? De hiszen a megyeháza nincs becsukva. És ha be volna is csukva valami, a mi szükséges, hiszen nem lehet az olyan ok, hogy ne merjen a miatt elindulni, mert talán csak van Bontóváron lakatos, vagy mi a szösz?

Mindezeknél fogva, miután minden egyebet elvégeztek, másnap korán reggel elhajtattak az indóházba és a félhét órai vonattal megindultak Bontóvár felé. (Folytatása következik.)

KOPENHÁGA.

«És a csodálatos Kopenhága, úgy, a hogy az ember délelőtt faluról bejőve találja. Oly fantasztikusnak tűntek fel sürgés forgása, fehérre meszelt ablakai s utczáinak gyümölcsszaga: az éles világításban házai oly valóságnélkülieknek látszottak s azt a benyomást keltették, mintha valami csend ülne rajtuk, melyet még az utcza zaja s a kocsik gördülése se volna képes elriasztani.» Egy finom, szinte túlfinom dán iró, Jacobsen J. P. egy regényében található ez a leirás, mely kitűnően fejezi ki Kopenhága legbensőségesebb és mégis legmindennapibb, legmélyebben fekvő és mégis legfelszinesebb sajátságait, mondjuk: lelkét. Egy kissé általánosabb, de gyorsabban felfogható nyelvre fordítva, azt lehet mondani, hogy Kopenhágában legjellemzőbb egy régi, több száz éves kulturának összeolvadása egy városképpé a legfrissebb, legmodernebb czivilizácczióval. Régi, ütött-kopott, de nemes rajzolatú kulisszák közt a legreálisabb, legmodernebben lüktető élet játszódik le itt. Az a fantasztikusság, a házakra mintegy leboruló csend, melyről Jacobsen beszél, ezt a régi százados multat jellemzi; a kocsik, és pedig villamos és motoros és mindenféle más kocsik zaja, a gyümölcs-szag s a többi nagyon is reális fül- és orr-inger viszont a jelen zajosságának és elevenségének bizonysága.

Ez a kettősség, a méltóságteljes múlt s a pezsgő jelen folytonos összevegyülése nemcsak az első benyomás, de az állandó alapjelenség is Kopenhágában. Legfeljebb még egy járúl ehhez: az éjszakiság. Igen, a dán főváros már egy éjszaki nagyváros, már nem Közép-Európához tartozik, már egy új éghajlat ujdonságaival kedveskedik, helyesebben szólva, kellemetlenkedik a Délről jövő fázékony emberfiának. Még nem rendelkezik ugyan az éjféli nap csodálatos tüneményeivel, mint skandináv fővárostársai, Stockholm és Christiania s az orosz metropolis, Szentpétervár, de azért már szintén skandináv város, szintén már Éjszak jellemző sajátságai ömlenek el rajta. Itt van mindjárt az időjárás. Egy csomó dán iró, első sorban Jacobsen, valósággal ünneplik a napfényt. Leirják mintegy előlről, hátulról, reggel, délben, este, nem tudnak betelni vele, szinte újból felfedezik. Mit jelent ez? Azt, hogy itt már a szép napos, pláne forró és izzó napsütéses nap már ritkaság s így különös erővel ragadja meg az embert. Nálunk Magyarországon, vagy pláne Olaszországban, ha lehetne, eladnák a napfényt; mindenesetre az olyan nap, mikor az ég csillag-fejedelme egész ragyogó ábrázatát felénk tárja, nem esemény erre mifelénk.

SAVONAROLA ARCZKÉPE FRA BARTOLOMMEÓTÓL A SAN MARCO-MUZEUMBAN.

Ugyanez az éjszakiság nyilatkozik meg a gyümölcs-kultuszban: óriási gyümölcs-csarnokokban árúlják a dinnyét, szőlőt, banánt, narancsot, fügét, körtét, almát s természetesen az eprek és más bogyófélék mindenféle fajtáját. Mindezt azonban nagyobbrészt külföldről hozzák s drágábban árúlják, mint nálunk. Itt a nemesebb gyümölcs még nem olyan megszokott, majdnem kenyérrangú táplálék, mint nálunk és még délebbre, de ép azért jobban megőrizte csemege-hatását. S végül még egy éjszaki tünet. A thea megbecsülése. Csak éjszakon méltányolják igazán a theát. Nem vegyítik szeszszel, s ép azért, mikor én egyszer hozzá rumot kértem, a pinczér alig értette meg, pedig különben igen jól értett németül. A szamovár nemcsak orosz dalokat zümmög: tud dánul is.

Nem akarok azonban idilli aprólékosságba veszni, mikor egy nagy, majdnem félmilliós város arczképét akarom, ha csak vázlatosan is, megrajzolni. Először is itt vannak a hasonlóságok, melyek minden európai fővárosnál közösek: egy régi belváros, melynek magja a fejedelmi kastély, főútjai a városi életnek legnépesebb ütőerei s széleі nagy, széles boulevardok, melyek régi város-falak és védő-árkok helyén keletkeztek. Ezek a tipikus sajátságok majdnem mind megvannak Párizsban, Berlinben, Bécsben, sőt Budapesten is. Miként azonban Budapesten a Duna jelenléte különössé teszi a város képét, azonképen Kopenhágát is sajátossá alakítja át a kikötő s az előtte elhúzódó tengerszoros. Itt megint egy más várostipus, egy másik szépség-fajta varázsát kínálja az utazó elé. Mikor a hajó távozik az erődök, hadihajók, kereskedelmi hajók, halászbárkák, rakodó-partok közűl s lassan kibontakozik a város kupoláival, tornyaival, kürtőivel, zöld parti sétányaival, egész óriási háztömegével, ez egyike ama szépségeknek, melyek jogosan pályázhatnának a «föld legszebb látványossága» czímre.

Bent a városban a legfejlettebb kultur-élet folyik. Dániának csak egy nagy városa van, de ebben megvan minden, a mit a nyugateurópai czivilizácció és kultura komolyat és vidámat kitalált. Mégis azonban egy téren különösen

gazdag és fejlett Kopenhága: a szobrászat terén. Ha kereskedelmi utazóval beszél az ember a dán fővárosról, ez a Tivoli után kérdezősködik, egy nagy mulató-kert után, mely az Ős-Budavárak és Wenedig in Wien-ek hetvenesztendős őse. Ha tengeri emberekkel, az a világ legelső yacht-klubját, a királyi Yacht-Clubot fogja emlegetni. Mindenki, főleg azonban a művelt s a műveltnek látszani akaró — tehát valóban mindenki — megteszi ezt a megjegyzést: Thorwaldsent persze megnézte? Igen, Thorwaldsen Kopenhága banalitása. Mivel a régi stilü, tudálékos utazás nem is volt egyéb, mint egyes városok múzeumainak és műemlékeinek végig-robotolása, érthető, hogy Kopenhága neve az idegen számára összeforrott legnagyobb művészének s leghiresebb muzeumának nevével: Thorwaldsennel. Dánia nagy fiának az a múzeuma tényleg igen érdekes is. A múzeum tulajdonképen egy sir. Egy négyszögletű emeletes épület, mely a mester egyszerű, márványlapfedte sirja köré van építve. Ha az ember az első emelet folyosójáról letekint, látja az örökzöld-diszitette sírt. S ha a folyosóról betekint a termekbe, látja a dán Phidias müveit. Lent a sírban és fönt, a művekben: nyugalom! Ez a Thorwaldsen mai kritikája. Nem lehet rövidesen azt mondani, hogy elavult, banális, sablonos s más efféle, heves vérmérsékletű művészifjak ajkairól szivesen elröppenő gáncs-szavakat. A mai legtöbb ember idegrendszerének és lelkének talán tényleg kissé üres ez az éjszaki görögség. De azért bizonyára vannak még, a kik épen ebben a művészetben lelik kedvüket.

Mindenesetre érdekes ez a múzeum már azért is, mert alkalmat szolgáltat egy tanúlságos összehasonlitásra. Ma már ugyanis csak a leghiresebb, de nem legértékesebb szoborgyűjteménye Kopenhágának a Thorwaldsen-múzeum. A legértékesebb az új glyptotéka, a Ny Carlsberg Glyptotek, melyben a modern plasztika, különösen elsőrangú franczia mesterek találnak ragyogó keretben helyet. Érdekes keletkezése is van e műcsarnoknak. Egy magánember, egy Jacobsen nevű milliomos serfőző építtette, s beléje helyezve mindazokat a műkincseket, melyeket fionom izléssel és temérdek pénzzel maga számára összegyűjtött, Kopenhágának ajándékozta. Párist kivéve új francziákat, a kik pedig a szobrászat terén ma az elsők, ily gazdagon képviselve sehol se lehet látni. Meunier, Falguière, Delaplanche, Dubois, Barrias, Chapu és Rodin művei közt sétál itt a látogató. Ime Thorwaldsentől — Rodinig. Csak tiz percznyi út a két múzeum egymástól és mégis egy évszázad van közöttük. A szobrászat fejlődésének utolsó száza da. Érdekesebb ellentét alig képzelhető is el, mint a nyugodt, szabályos, összhangzatos, lehetőleg mindig a tipust kidomborító Thorwaldsen s a nyugtalan, szinte az elrajzolásig jellemzetes s szinte túlzóan individualizáló Rodin. Ez igéz, ez a franczia mester szivéhez szól a ma neurasztenikus, realizmushoz szokott, gyorsan ható ingerekre éhes, hosszas szemlélődésre nem hajló fiának. De nemcsak Rodin, többi összes társai Meunier, Falguière, Barrias is mind azt hirdetik, hogy ma egy más, nyugtalanabb, de szabadabb és szenvedélyesebb művészet vezeti a vésőt, mint a szabályos Istenalakokat teremtő Thorwaldsen korában.

Kijövet e múzeumokból, egy régi, folyton megujuló, de nem gyöngülő hatású benyomás fog el: mennyivel szebb, vonzóbb, melegebb a valóságos élet, még a legreálisabb, legszenvedélyesebb, legmelegebb művészetnél is. Különösen ez a vidám kopenhágai városi élet. Ezek a szelid, szőke, egészséges tipusú, vidám emberek, a kik gyalog, kocsin villamoson és biciklin össze-vissza száguldoznak. Főleg biciklin. Sehol a világon annyi kerékpárt nem láttam, mint Kopenhágában. Ha e jármű első elterjedési korszakára gondolunk vissza, mikor még nálunk is elég sokan hódoltak neki, halvány fogalmat se nyerünk arról, hogy milyen szerepe van még mindig Kopenhágában. Nem túlzás, ha azt mondom, hogy minden második ember gépen ül. Olykor, ha az ember körülnéz, több kerékpárost talál az utczán, mint gyalogjárót. S a kerékpárosok közt több nőt, mint férfit. Mert itt a nők, és pedig az úri, előkelő hölgyek és kisasszonyok is használják ezt a kényelmes járművet. Ezen mennek a piaczra, bevásárolni, látogatóba, kirándulásra és — találkára. S oly biztosan kormányozzák magukat a nagy forgalmú utczák kocsi és villamos-tömkelegen keresztül, hogy az embernek okvetlen az a feltevés kél agyában, hogy ezek a hölgyek az életben is ép ily biztosan megtalálják az útjukat.

De nemcsak a bicziklik városa Kopenhága, hanem a kerteké is. Úgy látszik, az tény, hogy a dánoknak hazájukban a természet nem nagyon változatos formákban kinálkozik, mert hisz bármennyi szépségbeli gazdagságot tár is fel a tengerpart és az erdős-rétes sikság, ezek mégis egy viszonylag szűk skála változatai csupán. A természet ama mesterséges remekeiben viszont, melyet a kertművészet megteremteni tud, egy kis területen rendkivül változatos és ellentétes szépségek halmozhatók fel. S valóban, ilyen remek van is néhány Kopenhágában. A régi, lebontott várfalak helyén s a terep régi szinvonal-különbségeit felhasználva itt, az Örtsed-Parkban s a Füvész-kertben két igazi kert-

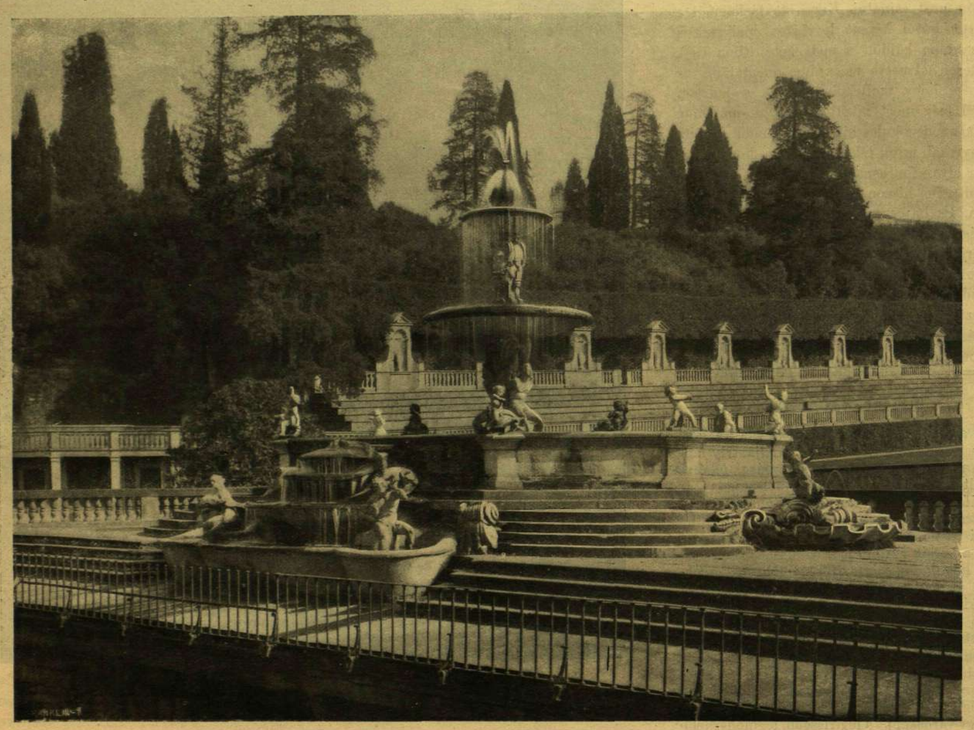

SZÖKŐKÚT A PALAZZO PITTI KERTJÉBEN.

leg egy családnak lelki nyugalmát, békéjét és boldogságát: de egy pamflet, egy sok ezer példányban szétröpitett névtelen levél, emberek millióinak tehet kárt a lelkében. Ez az egyik dolog. A másik meg az, hogy a névtelen levél nem mindig financz-manöver is, a mely pénzbeli zsákmányt hajszol. A pamflet mindig az. Ez pénzért rabol becsületet. Vagy egy összegben, vagy hatosos részletekben zsarol pénzért, de mindig pénzért. Ennek a dolognak a köztudattá lett ismerete az oka és természetes magyarázata annak, hogy a hol igazán művelt és egészséges lelkü társadalom van, a pamfletirás nem lehet virágzó üzlet. Jogos jóérzéssel mondhatjuk, minálunk Magyarországon sem az. Csak igen kivételes és igen izgatott időkben esik meg néha, hogy ilyen csúnyasággal dolga akad a rendőrségnek. És az a meggyőződésünk, hogy a rendőrség ilyenkor is meglehetősen fölösleges munkát végez. Az ilyen bűnt hatástalanná teszi magának a közönségnek egészséges erkölcse, izlése és tisztességérzete. Nagyon jól tudjuk már, hogy egy ilyen pamflet igazában micsoda. Tolvajkulcs, feszítővas, betörő szerszám. Az ilyen szerszámot pedig a tisztes-

A HÉTRŐL.

A pamflet. Sainte Beuve azt irta, hogy minden irásművek leggaládabb fajtája a névtelen levél. Sainte Beuve tévedett. Van ennél még alacsonyabb műfaj is. A pamflet. Lényegében ez is névtelen levél, mert név rendesen nincs a boritékján, ha pedig van, az bizonyára hamis név. A czélja, tendenciája az, hogy valakit a becsületében megtámadjon, tisztességétől megfosztva, befeketitsen. A karaktere is rokon tehát a névtelen levélével. De fölülmulja a névtelen levelet két dologban. Először a galádsága méreteivel. Névtelen levelet lehet irni mindenkinek és akárkiről. De a pamflet közérdeklődésre spekulál, áldozatául tehát olyan embert kell kiszemelnie, a kinek az erkölcsi épsége, tisztessége, becsülete bizonyos értelemben a köz kincse, becse és értéke egy nagyobb közösségnek, esetleg egy egész nemzetnek. Egy névtelen levél megbolygathatja egy embernek, eseteséges ember nemcsak, hogy nem használja, de a kezével se érinti. A ki egy pamfletet olvas, az úgy cselekszik, mint a ki tolvajkulcsot akaszt az óralánczára, vagy feszitő vasat hord sétapálczának. Már pedig ilyen diszre ugyan ki vágyakoznék?

*

A párbaj ellen már sok mindent megpróbáltak. Hoztak ellene törvényt, inditottak ellene mozgalmakat és alakitottak ellene szövetségeket és ligákat. Ez a sok mindenféle akczió nem is maradt hatástalan, az emberek ma a művelt világban mindenütt kevesebbet párbajoznak, mint régebben, de a páros viaskodást teljesen kiküszöbölni a perdöntő eszközök és formák közül idáig jóformán csak Angliában sikerült. A legkevésbbé minálunk Magyarországon. Nálunk még szinte mindennapos dolog a párbaj és az ellene támadt mozgalmak hatása inkább csak a párbaj veszedelmes karakterének fokozatos megszelidülésében nyilvánult. Orvosi nyelven szólva a kórság nem ritkult meg, de enyhébb lefolyásuvá változott. Ma már nem lövöldöznek az emberek egymásra kendővégről és a karddal verekedő ellenfeleket az emberséges vívómesterek úgy körülcsavarják pengeálló selyemmel, mintha csak éjszaksarki utazásra öltöztetnék föl őket. De azért a párviadal még igy se sorozható a legegészségesebb foglalkozások közé, mert a pisztolygolyónak nincs mindig több esze, mint annak, a ki elsüti: teljes mértékben méltánylást érdemel tehát az a legújabb akczió, a melylyel két fenkölt lelkü és kiválóan nemes kondolkodású magyar úrasszony: *Széll* Kálmánné és gróf *Csáky* Albinné a magyar nőket sorakoztatják a párbajellenes törekvés fehér lobogója alá. Semmi kétség benne, hogy ez az akczió a maga czéljáért többet tehet, mint minden eddigi elődje, mert sok igaz van abban, hogy a férfi legtöbb erénye és legtöbb hibája — a nőért van. Ha a párbajhősködés nem lesz többé virtus a nők szemében, hanem ennek az ellenkezője, minden férfi óvakodni fog attól, hogy párbajhős legyen. A párbajhősködés különben fölidéz az emlékezetünkben egy esetet, a mely két év előtt történt egy nagy fürdőhely igen előkelő társaságában. Volt ott egy úr, a ki előadta, hogy neki már kilencz párbaja volt.

Egy igen ismert nevű öreg generális, a ki kilencznél több csatában bizonyitotta be a bátorságát, megkérdezte a lovagot:

— És uri emberekkel verekedett mind a kilencz alkalommal?

— Természetesen. Csak nem verekszem nem uri emberekkel!

A generális erre szó nélkül fölkelt és távozott. Természetesen megkérdezték tőle, mi volt az oka ennek a feltünő távozásnak. Meg is mondta nyiltan:

— Semmi kedvem se lehet egy olyan ember társaságához, a ki már kilencz korrekt uri embert sértett meg, vagy kilencz korrekt embert kényszerített rá a viselkedésével, hogy őt megsértsék.

És többé nem is állt szóba a viadalok oroszlánszivű hősével.

*

A szégyentábla. Rendeletben tiltotta meg gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter azoknak a szégyentábláknak a fölállitását, a melyeken az alkotmánytalan kormány hiveinek a neveit akarta átadni az utókor itéletének a vármegyék fölháborodott hazafias közönsége. A milyen érthető volt ez a fölháborodás, olyan méltányos és emberséges gróf Andrássy rendelete is, a mely a megtorlásnak ezt a módját elkerülendőnek mondja. A bűnös megérdemli a büntetést, de büntetni csak a bűnöst szabad. A vétkes nadrágját ki kell porolni, de csak akkor, ha ő benne van, illetve ő van benne a nadrágban és nem más. Mert az ilyen kiporolásnál nem a nadrág a fő. A szégyentáblán nem emberek lógnak, hanem nevek. Már pedig a név olyan nadrág, a melyet igen sok ember visel, nemcsak a bűnös, hanem egy sereg ártatlan is, a ki semmivel se szolgált rá, hogy végigverjenek rajta. Az is megeshetik, sőt a dolog természeténél fogva nagyon valószinű, hogy a megtorlásnak ez a sok élű módja nem is annak fájna legjobban, a ki rászolgált, hanem azoknak, a kiknek a neve az ő minden bűnük nélkül került volna a szégyenoszlopra. Nincs kizárva, hogy volt a

INDULÁS A VADÁSZATRA. — Garay Ákos rajza.

Szász Zoltán.

pellengérre itéltek között olyan is, a ki a többek közt azért vállalkozott arra, a mire vállalkozott, hogy — csúffá tegye a familiáját. Már pedig attól igazán óvakodni kell, hogy a megtorlás ebben a szándékukban — a segitségükre legyen.

*

Szinház és közönség. Ugynevezett telivér szinházi emberek — és ilyen telivér meglehetős bőven van már ebben a nagy városban — tüzes botrányt jósoltak abból az alkalomból, hogy egy nagyon népszerű primadonna, a ki egy rövid időre megszünt népszerű lenni, megint visszatért a szinpadra. A szinházi botrány minálunk Budapesten igen-igen ritka dolog. Demonstrációkat a mi szinházainkban a közönség nem szokott csinálni. Ellenséges demonstrációkat meg épenséggel nem. A temperamentumának szabad lobogást enged olyankor, ha nagyon tetszik neki valaki vagy valami a szinpadon: de ha megforditva van a dolog, oly tartózkodó, oly fegyelmezett viselkedésű, mint talán egyetlen egy más nemzetbeli közönség sem. Ez egy eredendő gavallér vonása a magyar publikumnak, a melyben van uri elnézés, respektálása a védtelenségnek és a tulajdon erkölcsének. A magyar közönség nem pisszeg és nem fütyül, ha a szinpadon még olyan hamisan énekelnek és még oly homoruan domboritanak is. Az egyszerű debreczeni czivis nagyon karakterisztikus magyarázatát adta ennek a magaviseletnek. Velenczében járván, elment egy szinházba is. A tenorista átkozottul rekedten zengedezett, a mire a publikum, olasz szokás szerint irtózatos pisszegésben és dühös lármában tört ki. A mire a mi emberünk megcsóválta a fejét és igy szólt:

— Én már restellenék ilyet csinálni, *ha még annyira sajnálnám is a billa árát.*

Ellenséges szinházi tüntetés minálunk csak olyan esetben van, ha hazafias érzésünket vagy nemzeti érdekünket éri inzultus a szinpadról. De konstatálni kell, hogy még ott is, a hol a fütyülés, pisszegés, szóval a nem tetszés hangos nyilvánítása bevett szokás, mint például az olaszoknál, ez a demonstrázió mindig a szinpad közvetetlen, folyó mozgalmainak kritikája. Szól a rosz darabnak vagy a rosz előadásnak. de soha se visszhangja vagy következése olyan dolgoknak, a melyek a szinpadon kivül valók. A közönség a világon mindenütt érzi és tudja, hogy itélkező joga a szinházban csak a fölött van, a mit a szinház tetszésének vagy nem tetszésének birálatára bocsát: darab fölött és előadás fölött. Az a körülmény, hogy a primadonna nagy fizetésért szerződött-e az igazgatójához vagy kicsiért, ép oly kevéssé lehet a közönség kedvének irányitója, mint az, hogy a direktor olcsón bérli-e a szinházat, vagy drágán bérli. Ennyire mélyreható a közönség művészi érdeklődése sehol a világon se lehet.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. *(Folytatás.)*

Irta PEKÁR GYULA.

IV.

A lengyel korona Görgényen.

A tanácsurak keseredetten mendegéltek ki egymás után a teremből. Mikor végre Korniss Ferencz betette maga mögött az ajtót, a Fejedelem rászólt a mozdulatlan várakozó vén hopmesterre, Kékedy uramra:

— És most szóljon kegyelmed Mosdóssy uramnak, hogy hamar hordassa be ide a lengyelből érkezett ládákat. De szaporája legyen ám a dolognak! Ne tapodjon sokat azzal a hopmesteri bottal, ne diskuráljon... Nem akarom, hogy kiczégérezze a szándokomat!

Mig a bámuló öreg oda volt, Rákóczy György pillanatig magába szállva meredt a földre.

— A Császár? — töprengett, — eh, ajándékkal majd lekenyerezem én Porciát meg Auersperget! A Nagyvezér? Csahol a sztambuli eb, de azért még nem rágta meg a szijját, nem fogyott el még a türelme. Két győztes hadjáratot víttam már beleegyezése nélkül, a moldvait és havasalföldit, utólag majd ezért a harmadikért is megenged. A kozák, a tatár?...

Önkénytelenül is a követektől hozott ajándékokra tekintett, melyek szép rendben álltak ott a majesztás grádicsa körül. Megrugdosta kicsit a prémes kozák talárokat, a fegyvereket s aztán megbökte sárga csizmája hegyével a khán serlegét is. Érintésére a serleg felborúlt és szájából vastag aranyfolyással dült ki a sok pénz. Erre már felcsillant a szeme, veleszületett fukar sovárgással nézte és számlálta a szőnyegen guruló tallérokat. De megzavarta valami a kalkulusát, valami gyermekállat nyitt a háta mögött. Persze, a kölyök-párduczok voltak; ébredezve ott pihentek a fejedelmi szék bársonya alatt. Aranylánczuk még mindig a karfán csillogott, úgy a hogy Szerim Mirza odabogozta volt. A Fejedelem kedveskedve czirógatta meg a pettyes, csecsemő fenevadakat:

— Simák vagytok és veszedelmesek... És igaza volt a Mirzának, ti csak nőhettek! Hadd lám a körmötöket, vajjon belém kaptok-e valaha?...

Aztán a finom aranylánczot vette szemügyre:

— Hát vastagabbat is küldhettek volna, — vékony ez a láncz... hm, hamar szakadhat ez a tatárbarátság! Ármányos nép, vajjon már előre is nem szákadásra szánták-e?

Megcsóválta a fejét.

— Mit forralnak? Beste khánja mindig kevesli az évi ajándékot, adót akar tőlem, annyit, mint a Szultán... Most fenyegetőzik, — eh, csak azért is királylyá kell lennem, hogy lerázzam végre magamról ezt a szégyent! Különben — tette hozzá, — elküldöm hozzájuk még egyszer Száva Mihályt követnek.

Ekkorra azonban már nesz hallatszott a majesztás melletti kárpitajtó felől. Nyilt is az csakhamar s Kékedy és Mosdóssy uraimék léptek be rajta. Utánuk pár meghitt, öreg rend szolga hozta be a hét különféle formájú, kisebb-nagyobb ládát. Öreg pántos, ócska koffereknek tetszettek, a mélyenekkel a szepesi kalmárok szoktak közlekedni Morva és Erdély közt. A mint hogy alázatos formájú késmárki kereskedőnek volt öltözve az a Pánczél Demeter is, ki a málha megől előkerült s a Fejedelem előtt térdet hajtott. Milyen kóczos és görnyedt volt! Ő Nagysága bizony alig ösmert rá benne kedvelt palotás kapitányára! Pánczél Demeter hamar lerúgta a csizmáját s kihúzta belőle a belső talp alá varrott levelet. Klobusiczkytól, a Fejedelem felsőmagyarországi jószágigazgatójától volt a levél, egy lengyel pártos úr segélyével ő másoltatta le s csináltatta meg morva mivesekkel a koronázási ereklyéket. Rákóczy György sietve futotta át Klobusiczky számadásait s a végsummánál bizony üstökéhez kapott. Temérdek pénzbe került a dolog... de hát elvégre is a krakkói trónról volt szó s másként nem lehetett! Ő mint fegyveres hóditó nem várhatott arra, hogy a ravasz János Kázmér magától kiadja neki a felség-jeleket, neki már koronás királyként kellett várakozó lengyel hivei közt megjelennie.

A kapitány halkan, sebesen jelentett:

— Sok bajt kóstoltam az úton Nagyságod szolgálatában! Mióta Illésházy uram a tavaszon megfogatta a Nagyságodhoz készülő svéd követeket, Welling és Sternbach uraimékat, azóta nagyon ügyelnek a Bécshez vonó magyarok s nehéz a Császár hálóján átlábolni. Engem is többször elfogtak, kotortak is a ládákban, de szerencsére jól pakkolt Klobusiczky uram...

Hát ebben igaza volt Pánczél Demeternek: a nyiló ládákból egyelőre csupán a szép renddel rakott fajlandis és kamuka-szövetek tűntek elő; s csak a hogy mélyebbre nyúltak, akkor kerültek napfényre a rejtett kincsek. Elsőbb a keresztes markolatú és nyiló-virág végű arany jogarra akadtak rá, aztán a gyöngygyel himezett vörös bársony szandálokra. A második láda fenekén feküdt a skarlát kazula és az aranynyal szőtt alba, a harmadikban a fehér selyem dalmatika, a negyedikben a drágaköves, súlyos palást, az ötödikben a szafirkeresztes keztyű, a zománczos arany zóna s mélyen eldugva a királyi gyürü. A hatodik koffer prémárúi közül végre előkerült a rövid arany-kard, mely tökéletes mása volt a Lokjetek Boleszló királyi szablyájának. A Fejedelem mohón kapta kézbe s lázasan vizsgálta. Igen, rajta volt markolatán a négy evangelista, rajta a szalagos és zászlós arany-bárány...

— De hol a korona? — tört ki aztán, türelmetlenül nézve körül.

Pánczél Demeter mosolyogva térdelt le a hetedik láda mellé. A legkisebb, legócskább, legrondább volt ez mind között, olyan, a milyet utazó cselédek szoktak a szekér hátuljára feltenni. Most is csak aféle istállókötéllel volt keresztbe általkötve. A kapitány felpattantotta fedelét s aztán óvatosan kezdte bontogatni a beléje gyömöszölt szennyes inget és egyéb szegényemberes fehérnemüt. No, csillant már valami az ujjai közt! Látszott előbb a gömbös, rubintos csúcskereszt, aztán a zománczos korona-abroncs és végül kinőttek a rongyok közül a körben nyiló nagy aranyliliomok is. Csupa gyémánt és smaragd voltak e liliomok, szemfényt vevő tűzzel ragyogtak.

A Fejedelem látható megilletődéssel nézte a korona kiemelkedését. De nem nyúlt hozzá. Hagyta, hogy Pánczél Demeter kivegye alóla a selyembe takart aranyalmát s aztán mindkettőjüket odategye a többi felséges jelvény mellé az asztalra.

— Nagyságod szolgálatára immár megvolnánk!

De Rákóczy György még mindig nem tudott szólni. Nem is látta többet a meredten várakozó Kékedy, Mosdóssy és Pánczél uraimékat, csak ledült az asztal mellé egy öreg székbe s lekönyökölve a karfára, nézte a királyi díszszel pompázó asztalt. Végre feleszmélt és intett az uraknak, hogy elmehetnek. Mind a hárman külön-külön irányban indultak a terem három ajtaja iránt s betevén maguk mögött az ajtót, megálltak odakint a kilincs előtt.

Magára maradva a Fejedelem, mélyen felsohajtott. Korona, jogar, kard és aranyalma, — mily csábitóan ragyogtak ezek ott előtte! Egy pillanatra komoran gondolta át még egyszer a lengyel vállalattal járó minden veszedelmeket, de mentől sötétebbnek látta a jövőt, a korona csak annál csábitóbban fényeskedett előtte ez éjben. A pro és kontra kétségbeejtően ellensulyozták egymást lelke mérlegén, mit vessen még egyik vagy másik serpenyőbe, hogy végre dülőre kerüljön a dolog?.. Egy gyürött és nyilván sokszor olvasott levelet húzott ki dolmánya pitykéi közül. És összevont szemöldökkel merült olvasásába újból.

Furcsa levél volt ez. A sárospataki ex-professzor, tudós Comenius uram irta s a bujdosó morva prófétának, Drabik Miklósnak legutóbbi szent jövendöléseit tartalmazta. A Fejedelem parancsára ugyanis külön theologus bizottság hallgatta ki a protestáns rajongót Patakon s mély megfontolás után meg is győződött látományainak isteni eredetéről. Most hát, — irta Comenius, — csak az marad hátra, hogy Nagyságod szót fogadjon a «Lux in tenebris» istenes parancsának és szent szövetségbe gyüjtse Európa minden protestáns fejedelmeit! És ha Istennek haragját nem akarja magára vonni, ne

habozzék Nagyságod! Izeni a próféta: «Rákóczy György királylyá lesz, a Mindenható szemelte ki arra, neki kell a Habsburgok Babylonját megdöntenie! A hol kinálkozik, kezdje meg a háborút; a töröktől ne féljen, fordittassa le számukra a Bibliát, mert ők is meg fognak térni. A Fejedelemasszony szeretné elbontani a tervet, de már késő... Siessen Rákóczy György, mert neki királylyá kell lennie: Isten szent akaratja!...»

Vallásos Rákóczy György illetődve olvasta el ezt a parancsot sokszor. A «királylyá lesz!» szó egyre lángolóbban gyúlt ki előtte a levél többi betüi közül. És még hozzá Isten szent akaratja? Hallgasson-e még tovább a tanácsurak s az erdélyi protestáns papság ellenkezésére; a Mindenható rendeletével szemben szabad-e haboznia? Ihletettnek érezte a perczet. Lelkében a Drabik jóslata végkép a háborús oldalra billentette a mérleget.

— Isten újja billenti háborúra! — szólt felkelve, — az én Istenem akarja, hát meg is kell segitenie. Hogy eddig is haboztam!...

Az asztalhoz lépett. Vége volt a tépelődésnek. Felszabadúlt benne a kalandos dicsvágy és szilaj virtusa lett urrá a Fejedelem egész lényén. Fogta a királyi palástot és vállára csatolta, baljával a jogar és arany-alma után nyúlt, jobbjával pedig a koronát vette kézbe... Azonban tulajdon e perczben neszt hallott a háta mögötti kárpitajtó felől. A kint őrködő Pánczél Demeter tartóztatott valakit.

— Ki az? Ki mer ide most bejönni?!

— Én, Nagyságod hitvese, a Fejedelemasszony.

Báthory Zsófia jelent meg az ajtóban. De nem volt egyedül; mögötte anyja alakja látszott, sőt véle jöttek Rhédey, Barcsay és Kemény János uraimék is. A Fejedelmet pillanatra szint' elragadta hevessége, zavarodottan akarta kiutasítani a merészkedőket, de aztán mást gondolt. Úgy a hogy állt, palástban, koronával kézben, gőgösen vetette fel a fejét és szólt:

— Különben annál jobb. Csak jertek be, jöjjenek be uram, kegyelmetek is!

Bejöttek. A királyi pompa láttára az urak döbbenve álltak meg, Báthory Zsófia és az anyja azonban keserű könnyekben törtek ki. A Fejedelemasszony letérdelt ura elé:

— Ne tegye Nagyságod!...

Zakrzeska Anna is leborúlt a lábához:

— Ne menjen Nagyságod hadba az én lengyel hazám ellen!

Rákóczy György sötéten nézett rájuk:

— Ha az én Istenemmel volnátok, erre nem kérnétek!

— De könyörgünk mi is, — kezdte öreg Rhédey, s észrevéve a Drabik-féle levelet az asztalon, hozzátette: ne higyjen Nagyságod a morva imposztornak, nem Istentől való az ő szava!

— Nagy jó uram, — kérte Barcsay, — veszedelembe megyünk!

Kemény János összekulcsolta kezeit:

— Vad gyomrában lesz a temetésünk! Elvész most Erdély!

De a Fejedelem csak makacsúl vetette fel a fejét:

— Háború lesz, Istennel együtt én akarom. És én abszulutus Fejedelem vagyok!

Báthory Zsófia észrevette a mozdulatát s felsikoltott:

— Ne!... ne tegye fel Nagyságod azt a lengyel koronát!

— De igen is! Imhol magam teszem én a fejemre ezt a királyi lengyel koronát. E percztől fogva egybenő homlokommal és ha egyszer

A «Tatárrabság» czimű regényhez.

Imhol magam teszem én a fejemre ezt a királyi lengyel koronát.

vesznie kell, csak fejemmel együtt veszhet az el!

*

Odakint a folyosón háborodottan néztek egymásra az urak.

— Hát rostával meritjük a kútból a vizet, — szólt Rhédey uram, — Isten előtt mondom: Nem lehet Ő Nagyságát meggyőzni!

— Háború? Lengyel királyság? — folytatta Barcsay boszúsan, — no csak aztán gyalog is megállja, a mit így lóhátról fogad!

— Én azt mondom, poklul járunk, — tört ki Kemény János, — de hát Ő Nagysága akarja, ő fújja a gőzölgő szenet a maga végső romlására. Urak, mindent megtettünk, többet nem tehetünk. Ha baj lesz, Isten itéljen! Ő taszított el minket, nem mi szakadtunk el a Fejedelem köntösétől.

Báthoryné ezalatt az asszonyok palotájába, ott is a maga ágyasházába vonszolta a sápadt Fejedelemasszonyt. Magukra zárta az ajtót s aztán mintegy védőleg ölelte magához kétségbeeső leányát.

— Isten büntetése, — súgta, — a mért elhagytad hitedet... Uram, szabadits meg a gonosztól!

Keresztet hányt magára, aztán rettegve nézett körül a homályos szobában. Odakint esteledni kezdett már, s idebent egyre sötétebb árnyak bújtak össze a mennyezetes ágy függönye mögé a sarokba.

— Leányom, — súgta tovább, — anyád vagyok, lelked nyugalmát kell visszaadnom. Itt csak egy segit.

— Mit akar velem, édes anyám?

Zakrzeska Anna nem felelt, csak görcsösen vonta őt tovább, oda a mennyezetes ágy mögé a homályba.

— Ne, édes anyám, — ne!...

— Oda jer velem, oda kell jönnöd!

Pillanatig szinte küzdöttek ott egymással a sötétben, de a lengyel asszony erősebb volt. Félretolt egy öreg karos-széket s aztán sebesen nyitotta ki a falba csinált rejtett kárpitajtót. Kis örökmécses fénye világitott elő az üregből, fesület és szentkép csillant és bársonyos térdeplő feketéllett alatta.

— Anyám!...

— Ne félj Isten ábrázatjától... jer!

Báthory Zsófia küzködve kapott a homlokához; aztán behunyta a szemét. És a hogy anyja szenvedélyesen előbbre húzta, valósággal térdre botlott az imazsámolyba.

— Térj vissza hozzá... térj meg!

Zakrzeska Anna melléje térdelt s izgalmában egyre súlyosabb kézzel nyomta le alázatra a Fejedelemasszony vállait. Végre engedett a Báthory Zsófia nyaka s homloka a krakkói Mária-kép lábához hanyatlott.

— Porba hullj előtte! — súgta az anyja lengyelül, — térj meg... Hát nem látod, eretnek férjed Istene mily veszedelembe ragad benneteket? E veszedelemből csak régi igazabb Istened menthet meg! Ott, a hol cserben hagy férjed Istene, ott kezdődik a mi Urunk végtelen kegyelme... Könyörögj hozzá, kérjed, segitse meg Rákóczy Györgyöt is... Imádkozzunk...

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

Irta **Wharton Edith**; angolból fordította **Schöpflin Aladár.**

ELSŐ KÖTET.

I.

Selden meglepetve állott meg. A nagy központi pályaudvar délutáni tolongásában fölfrissült a tekintete: megpillantotta Bart Lilyt.

Szeptember elei hétfő nap volt s Selden egy sietős vidéki kirándulásról tért vissza munkája mellé. De mit csinál ilyenkor a városban Miss Bart? Ha vonatra várt volna, azt lehetett volna hinni, hogy utban van egyik vidéki kastélyból a másikba, melyek ebben az évadban, a new-yorki saison zárta után, szükségesnek látják az ő jelenlétét, — de erre semmi jel nem vallott. A leány a tömegtől elkülönültve állott, hagyva az embereket elvonulni maga előtt a perron vagy az utcza felé, olyan határozatlan kifejezéssel, mely — Selden úgy gyanitotta — egy nagyon határozott czélnak az álarcza is lehet. Egyszerre az jutott eszébe, hogy hátha vár valakit, — de hogy ez a gondolat mért döbbenti meg, azt maga sem tudta. Bart Lilyn nem látszott semmi különös dolog, de Selden sohasem tudott bizonyos érdeklődés nélkül ránézni: épen az volt a jellemző reá nézve, hogy mindig fölkeltette a találgatást, hogy legegysze-

rűbb tényei is úgy tüntek fel, mintha messzemenő czélzatok fűződnének hozzájuk.

A kiváncsiság rávitte Selden, hogy eltérjen az ajtó felé vezető egyenes irányból s a leány előtt menjen el. Tudta, hogy ez, ha nem kivánja, hogy észrevegyék, látatlanná fogja őt tenni s próbára akarta tenni ügyességét.

— Selden úr! Micsoda szerencse!

Lily mosolyogva lépett előbbre, majdnem mohón, abbeli igyekezetében, hogy elfogja őt. Egyik-másik utas, a mint elrohant mellettük, visszanézett egy pillanatra, mert Miss Bart olyan jelenség volt, a mely fölkeltette még annak a figyelmét is, a ki siet elérni az utolsó vonatot.

Selden sohasem látta őt sugárzóbbnak. Élénk feje, kiemelkedve a tömeg tompa szineiből, még feltűnőbbé tette itt, mint a bálteremben, sötét kalapja és fátyola mögött visszanyerte leányos lágyságát s arczszinének frisseségét, melyet már kezdett elveszteni tizenegy évi éjszakázás és fáradhatatlan tánczolás után. Hát csakugyan tizenegy éve már — tűnődött Selden — s csakugyan megérte már huszonkilenczedik születésnapját, mint a hogy vetélytársnői mondják?

— Micsoda szerencse! — ismételte a leány. — Milyen jó, hogy idejött megmentésemre!

Selden jókedvűen felelt, hogy életének ez legfőbb czélja s megkérdezte, hogyan kell megmenteni?

— Mindegy, akárhogyan — akár csak ha leül velem beszélgetni egy padra. Az ember végig ül egy cotillont, mért ne ülhetné ki egy vonat érkezését? Nincs itt semmivel sem melegebb, mint Van Osburgh asszony társalgójában s az asszonyok sem csunyábbak itt semmivel sem.

Nevetve állott meg, hogy aztán megmagyarázza, hogy az imént érkezett meg Tuxedóból, Trenor Gusztiékhoz igyekszik Bellomontba s lekésett a 3 óra 15-ös vonatról.

— Más vonat pedig nem indul fél hatig. — Megnézte ékköves kis óráját. — Két óráig kell várni s nem tudom, mit kezdjek magammal. A cselédem bement a városba ma reggel bevásárolni számomra egyetmást s egy órakor elindult Bellomontba, a nagynéném háza csukva van s nincs a városban egy lélek ismerősöm. — Panaszosan nézett körül az állomáson. — Mégis csak melegebb van itt, mint Van Osburghéknál, az igaz. Ha ráér, vigyen valahova egy kis levegőt szini.

Selden kijelentette, hogy teljesen rendelkezésére áll. A kaland mulattatta őt. Mint néző mindig kedvét találta Bart Lilyben s az élete utjai annyira kivül estek az ő körén, hogy egy pillanatra mulatságot szerzett neki az a hirtelen bizalmasság, a melybe a leány ajánlata avatja.

— Bemenjünk Sherryhez egy csésze teára?

A leány beleegyezőleg mosolygott, de aztán elfintorította arczát.

— Ilyenkor hétfőn nagyon sokan vannak a városban, biztos, hogy egész csomó unalmas alakkal találkoznánk. Öreg vagyok ugyan, mint egy anyóka s nem volna semmi a dologban, de ha én elég öreg vagyok, *ő* nem az, — tette hozzá vidáman. — Majd meghalok egy csésze teáért . . . de nincs valami csöndesebb hely?

Selden visszamosolygott rá. A leány óvatoskodása csaknem ép annyira érdekelte, mint meggondolatlanságai: biztos volt benne, hogy mind a kettő ugyanannak a gondosan kidolgozott tervnek egy-egy része. Miss Bartról itélve, mindig arra nézett első sorban: mi lehet a czélja?

— New-York meglehetős roszúl van ellátva ebben a tekintetben, — mondta, — de első sorban kocsit fogok keriteni, aztán majd csak kitalálunk valamit.

Átvezette a leányt a hazatérő kirándulók tömegén keresztül, rikitó kalapos, sápadt arczú leányok, lapos keblű asszonyok közt, a kik papirosba takart csomagjaikkal és pálmalevél legyezőkkel küsködtek. Lehetséges, hogy Lily is ugyanabból a fajból való, mint ezek? Ennek az átlag-nőiségnek durva, közönséges volta érezteté vele legjobban, mennyire kiváló ő.

Egy pillanatnyi záporeső lehütötte a levegőt s a felhők még mindig frissítően függöttek a nedves utczák fölött.

— Milyen pompás! Menjünk gyalog egy darabon, — mondta Lily, a mint kiléptek a pályaudvarról.

A Madison Avenue felé indultak s ott sétáltak tovább. A mint a leány hosszú, könnyű léptekkel mellette sétált, Selden érezte, hogy közelléte pompás gyönyörrel tölti el: kis fülének finom mintázása, hajának bodros hulláma — vajjon mesterséges-e a fénye? — és egyenes fekete szemöldökének sürü növése. Minden erőteljes és válogatottan előkelő volt rajta, izmos és finom. Seldennek az a homályos érzése volt, hogy ez a leány sokba került: hogy nagy tömeg közönséges és csunya embernek kellett magát feláldoznia, hogy ő létrejöhessen. Nyilvánvaló, hogy azok a tulajdonságok, melyek megkülönböztették őt a hasonneműek tömegétől, főleg külsők: mintha a szépség és válogatottság finom zománcza alkalmaztatott volna a durva agyagra. De ez az analógia nem elégítette ki, mert a durva szövet nem türi el a finom kidolgozást. Nem lehetséges-e, hogy az anyag is finom, csak a körülmények alakították mulandó formába?

A mint erre a pontra ért tünődéseiben, előbújt a napfény s Lily kinyitva napernyőjét, végét szakitotta Selden szemlélődésének. Egy-két pillanattal később a leány megállott.

— Oh, Istenem, milyen melegem van és milyen szomjas vagyok! Ez a New-York pedig micsoda rettenetes hely!

Kétségbeesve nézett körül a sivár utczán.

— Más városok a legszebb ruhájukat veszik fel nyár időben, de New-York mintha ingújjban ülne. — Szemei a mellékutczákban jártak. — Valakiben volt annyi humanizmus, hogy néhány fát ültetett oda. Menjünk az árnyékuk alá.

— Örülök, hogy az utczám elnyerte helyeslését, — mondta Selden, a mint a sarkon befordultak.

— A maga utczája? Hát itt lakik?

Érdeklődve nézett az új tégla és homokkő homlokzatú házakra, melyek fantasztikus változatosságban terpeszkedtek, megfelelve az amerikaiak ujdonság utáni mohó vágyának, — de frissek és hivogatók voltak függönyeikkel és virágos erkélyeikkel.

— Bizonyosan itt a *Benedick*-ben. Micsoda csinos épület! Azt hiszem, most látom először. — Végignézte a bérházat márvány kapuboltjával és György angol király idejét utánzó homlokzatával. — Melyek a maga ablakai? A hol le vannak eresztve a függönyök?

— Igen, ott, a legfelső emeleten.

— És az a csinos kis erkély is a magáé?

Selden habozott egy pillanatig.

— Jöjjön fel és nézze meg, — mondta aztán. — Szolgálhatok egy csésze teával s ott nem találkozik unalmas alakokkal.

A leány elpirult, — mindig értett hozzá, hogy kell a kellő pillanatban elpirulni — de oly könnyedén vette az ajánlatot, a hogy mondva volt.

— Miért ne? A dolog nagyon is csábító, — megkoczkáztatom, — jelentette ki.

— Oh, én nem vagyok veszedelmes, — mondta Selden ugyanazon a hangon. Valóságban pedig sohasem tetszett neki a leány annyira, mint ebben a pillanatban. Tudta, hogy utógondolat nélkül fogadja el meghivását, hisz ő sohasem lehet tényező a számításaiban. Ezért beleegyezésének spontán volta meglepő s majdnem üdítő volt.

A küszöbön Selden megállt egy pillanatra, lakáskulcsát keresve.

— Nincs nálam senki, de van egy szolgálóm, a ki állitólag minden reggel eljön s remélhetőleg elkészítette a teához valókat s szerzett egy kis süteményt is.

Bevezette a leányt valami előszoba-félébe, a melynek fala régi metszetekkel volt teleaggatva. Lily észrevette a leveleket és levelezőlapokat, melyek halomba voltak rakva egy asztalon a keztyük és botok között. Aztán egy kis könyves szobába jutottak, a mely sötét volt, de kedves, a falai tele könyvekkel, a pallóján kopott, de csinos török szőnyeg, odább egy fényezett iróasztal s — a mint Selden előre megmondta — az ablak mellett egy alacsony asztalkán a teakészség. Könnyű szellő áramlott be a mousseline függönyökön s behozta a friss virágillatot az erkélyről.

Lily sohajtva ült le a kopott bőrszékek egyikére.

— Milyen élvezet, ha az embernek ilyen lakása lehet, egészen a magáé! Micsoda nyomorúság, asszonynak lenni!

Mélységes elégedetlenséggel hajlott hátra.

(Folytatása következik.)

SZONGOTT KRISTÓF.

1842—1907.

Végére jutván gyönyörű álmainak, a múlt héten szép csöndesen elszenderült egy ritka érdekességű kulturtipus, a historiai tudománynak egy valóságos fehér hollója; a fanatizmusban, rajongásban és fajszeretetben mérhetetlenül nagy armenista literátor: Szongott Kristóf. Pár esztendő hiján félszázados irói munkásság után nem volt az ő életének egyetlen olyan pillanata, mely nagy lángolásokkal és nagy tévedésekkel ne lett volna egybekötve. Az ő temperamentumával más eredménye nem is lehetett történetirói működésének, mint hosszú, kikerülhetetlen és biztos tévedések láncolata. Ha csak nagyképű és pózokban kiváló tudós lett volna, három sorban elintézhetnők életét, de ő épen a tévedéseinél fogva volt érdekes, kiváló és szeretetreméltó. S tévedései biztosítják számára azt az egyetemes és őszinte megtiszteltetést most, melyben a magyar sajtó emlékét részesíti.

A mit mások naivnak, kritikátlannak, vagy épen túlzónak láttak históriai, őstörténeti, főképen pedig faji kérdésekben, mindezeket megtoldotta ő hatványozott kritikátlansággal, de olyan fajtával, melyben benne volt lelkének egész rajongása. Ha más viszonyok között születik, ha kedvezőbb pozicióban vihette volna hivatását, bizonyára egyike lett volna lebirhatatlan fanatizmusával az ország leghiresebb nevelőinek, kinek hatását a maga hivatáskörében évtizedek generációi is megérezték volna. Ám, hogy sorsa egy elszigetelt vidéki városka egyszerű világába vetette, a vidéki környezet alakító ereje alatt lényének legnemesebb tulajdonságai összevegyültek egy csomó tökéletlenséggel s ezek a tulajdonságok tudományos programmjában és világnézetében is revelálódtak. Az ő szemében két tökéletes és világtörténeti jelentőségű nép létezett és él ma is a földön: *a magyar és az örmény.* Ez a két népfaj egymásra nézve abban a szerencsében is részesült, hogy nemcsak önmagukban, hanem kölcsönösségükben is a legszebb erkölcsi és származási tulajdonságok birtokosai. A magyar és az örmény Szongott szerint a legközvetlenebb rokon egymással, sőt még ennél is több: a magyar egyenes gyermeke az örménynek. Dicsérje más a zürjéneket, rebegjen magasztaló szólamokat a tudósok ajka a votjákokról, akár a finnekről, ugorokról és cseremiszekről, de Szongott büszke volt mindig arra, hogy ezt a gyanus atyafiságot sohasem ismerte el. Nem szedett-vedett, cselédsorban élő nép a magyar, — ábrándozott az ábrándok nagymestere az ősök őseiről, — hanem vitéz, harczias, irástudó és keresztény, ki anyai ágon görög és római, atyai ágon pedig bibliai eredettel dicsekedhetik. A Horvát István paradicsomába, hol Ádám és Éva magyarul értekeztek és az Úristen magyar neheztelő szavak kiséretében fejezte ki roszalását Ádám gyöngeségén, ime Szongott is eljutott, hiszen a Noé bárkája tudvalevőleg örmény földön, az Ararát hegyén kötött ki. De mit Noé és mit Ararát hegye? Belekapcsolt ebbe a gyönyörűen kiszinezett családfába olyan képeket is, melyek a görögöknél és rómaiaknál is hiresebbek. Ott vannak a szumir-akkád törzsek, melyekről a tudomány most deríti fel a legnagyszerűbb eredményeket. Szükség esetén tiz-húsz, esetleg száz örmény szóval, nyelvészeti úton is bebizonyítja ő, hogy ezek őseredeti szumir szavak, melyek szumirból jutottak az örménybe és az örményből a magyarba is átvándoroltak.

Komolyan hitt Szongott az ilyen teóriákban, de sokkal komolyabban, mint az átlag-tudósok a maguk hivatásában. Ebből a hitből rá nézve az egyéni kötelességeknek soha meg nem szünő kategorikus imperativusai háramlottak. Őt nem tanitotta senki nyelvekre, a tudomány konyháinak közelébe sohasem fért, hírből sem ismerte a kutatás módszereit, a problémák, örök felkiáltójelek és bezárt kapuk előtt való járás nehézségét sem tapasztalta, mert ő a tudós eszközeivel dolgozott ugyan, de voltaképen lirikus volt, kinél az érzés a fő. Mint fiatalember el-

végzett önszorgalom útján pár iskolát s azzal szülővárosába került, hol ez a kvalifikáczió akkor épen elég volt. Ilyen magárahagyatottságban fogott hozzá a nyelvek tanulásához, az iráshoz, olvasáshoz és a nagyobb studiumokhoz. Szerette végtelenül fajtáját és a magyart, mely az ő fajrokonait oltalomban részesitette s ebből a nagy elfogultságból nőttek ki tudományos működésének csirái. Lefordította Petőfi több költeményét, kiadta a Himnusz és a Szózat örmény fordításait, megirta az örmények történetét, az erdélyi örménység beköltözésének históriáját, tanítómestere, Gábrus Zachariás életrajzát stb. — *Armenia* czimű havi folyóiratának meginditása előtt. Az Armenia 1886-ban indult meg az ő szerkesztésében és az ő költségén mindvégig. A tudományos armenizmus és a magyar armenisztika ezzel a lappal kezdődik: aztán a mi kulturánkban. Most már négyszeresedtek feladatai, mert a szerkesztés és tanitás munkáján kívül a levéltári kutatás óriási fáradságai, a tanúlmányozás, az adatszerzés és ezenfelül a családfentartás komoly kötelességei is ránehezedtek. De mindezt ő nagy szeretettel és heroizmussal viselte. Dolgozott szakadatlanúl, kora reggeltől késő estig s egymásután adta ki munkáit, melyekben a tévedések és elfogultságok majdnem laponként szemünkbe botlanak, de olyan ember tollából, ki sem hivatalt, sem rangot, sem anyagi előnyöket, sem kitüntetést nem hajhászott ezzel magának: csak a nemzeti dicsőséget iparkodott szolgálni. Vagyonát, egészségét, ifjúságát és férfikora legszebb éveit egy magasztos, ideális czélnak áldozta oda s így folyt élete halála napjáig. Utolsó munkája két héttel halála előtt jelent meg *Magyarok eredete és őslaka* czimmel s ebben a könyvében hirdeti programmszerűleg a magyar-örmény rokonság elméletét. Kétségtelen, hogy tévedések tömegével teljes ez a könyv, de nem ez a lényeges benne. Ő hitte utolsó betűig mindazt, a mit irt, s hogy nagyszabású lélek volt, hogy kiváló emberi tulajdonságok éltek lelkében, életével bizonyította be, melyben kevés volt az öröm, ellenben soha meg nem szünő volt a munka, vagyis egy ideális gondolatnak a martirok szivósságával és makacsságával való szolgálata. Hamar el fognak avulni, sőt nagy részben már el is avultak munkái, de élni fog bennök és hatni fog továbbra is az a határtalan lelkesség, melyet beléjök lehelt. Érdemekben gazdag élet után január 24-én húnyt el 67-ik évében Szamosujvárott és 26-ikán temették el az ottani főtemplom kriptájában számára kijelölt diszsírhelyen. Az általa alapított *Örmény Múzeum* nevében dr. *Herrmann* Antal egyetemi magántanár bucsúztatta el. *Zuboly.*

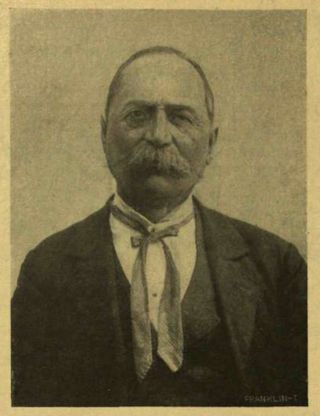

SZONGOTT KRISTÓF.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSA.

Nagy emberekre nemcsak életükben, de haláluk után is sok mindent reáfognak. S az ilyetén posthumus incselkedés valószinűen még ártóbb, mint az eleven bőrre való nyilazgatás. Mert az eleven oroszlán — alkalomadtán — elbánik még a hizelgőkkel is, de a halott oroszlán? Annak a talpát bizony már a rágalom sem bizseregteti meg.

Igaz-e, vagy sem, de állitólag az angolok hajdan való nagy festőromantikusa, Millais is egyetértett azzal a manapság erősen divatos fölfogással, hogy a piktor mesterségéhez nem kellenek szellemi kvalitások. Lehet valaki igen korlátolt ember és ugyanakkor nagyon jó festő. Hát ez a tétel igazságnak vajmi gyönge, de felfogásnak s pláne művészeti hitvallásnak annál — kényelmesebb. És hódít. Különösen piktorok között és különösen minálunk. Az eredménye pedig az, hogy a festők zúgolódnak a közönség fásultsága miatt s azt mondják, hogy nincs műértő és nincs műbarát. A publikum pedig, a mely boldog, ha a kulturális kötelezettségek alól valamely elfogadható ürügygyel kibujhat, azt mondja, hogy «engem ugyan be nem csaptok.» És levonja a konzekvenciát is: nincs magyar művészet.

Baj ez mindenképen, de veszedelem és majdnem szerencsétlenség az olyan festőre, a ki — mint *Kőszegi-Brandl Gusztáv* maga is bevallja — : nem ismer a művészetben régi vagy új irányt, ismer csak egyet: a művészetet. Ez a szépen megfogalmazott mondat szinte klasszikus körülirása a — semminek. Jelenti pedig azt, a mit nem mond ki Kőszegi-Brandl, hogy ő nem csatlakozik se jobbra, se balra, hanem csak vendégszerepelni jár — mindenhová. Egyszer-egyszer megindul a mélységek felé, a hol nemcsak a kristályos, hanem a művészi értékek is teremnek, de féluton visszariad. Hátha maradinak tartják érte? Azután nekilendül a képzelhető legnagyobb fölszinességnek. A kép, a mit ilyenképen megfest, horribilis szinfoltoknak az egymás mellé illesztése, a hatása pedig valami rikító álarczosbáli dominóé. A *Napfény*, meg a *Tengerész* a legjellemzőbbek ebben a genreben.

A plein air tulzásaiból azután átcsap az érzékeny lirizálásba és ismét csak — túlzásba téved. Van egy nagy vászna. A czime: *Őszi köd.* A mit látni, az sok-sok aszfaltos feketeség. Itt-ott egy kis kapuczinéres barnaság, a mely néhol átkanyarodik valami vöröses tónusba. Az egész kép sikerült illusztrácció egy nagyon régi és nagyon rosz viczczhez. A néző töri a fejét, hogy ugyan mi az, a mit lát: rámában egy feketére mázolt vászon. A piktor magyaráz: ez az Éjszaka. De hiszen nem látok semmit, — makacs-

ARCZKÉP-TANULMÁNY.

GYERMEKEK.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

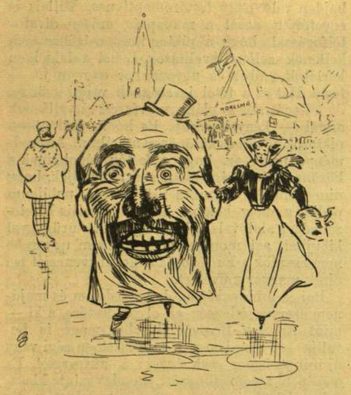

EGY NAGYKÉPŰ LOVAG.

VERKLIS.

Bér Dezső rajzai.

A BÚCSÚFIA.

kodik tovább a néző. Hát éjszaka talán lát valamit? — hangzik el a kinos point. Ez a kép is szakasztott ilyen. Lehet, hogy a piktor megfestette az *őszt*, de aztán ráborította az egészre a *ködöt* s most nem látni — semmit. Hasonló elvek szerint keletkezett — többek között — a tárlat egy másik képe. Az nem fekete, hanem fehér, kétségbeejtően fehér. A czíme: *Hó*. Igaz lehet. De ha az volna alája irva, hogy «a tejjé vált tenger», akkor is igaz volna. És mindaddig igaz volna minden aláirás, a míg holmi fehérségekről szólana. Még akkor is, ha azt mondaná: fehér vászon darab, festés előtt.

A mikről szólottam, azok a képek a tárlat gyöngéi. Vannak azonban a tárlatnak — és hála Istennek, sokkal nagyobb számban — gyöngyei is. Képek a melyeknek a megszemlélése őszinte, mélységes szenzációkat, művészi hangulatot ébreszt. Az *Andante* bájos női alakjában csakugyan benne vibrál a zene lágy, hullámzó ritmusa. Virtuóz munka a *Női arczkép* (103) a melyben egyszerre két karaktert is ád a piktor: a modellét, de meg a magáét is. Benső értékben és pittoreszk hatásban egyformán kitünő dolog az «Ágak között», a mely plein air ugyan, de ritka szerencsével lefokozott tónusban tartva.

Külön fejezet illeti a tárlat három képét, a melyek, ha egymagukban volnának is, érdemessé tennék a régi tőzsde-épület fölkeresését. Az «Arczkép tanulmány» az egyik; több finomságot – mint a hogyan K.-Brandl modelljének mousseline köntösét megfestette — jóformán lehetetlenség vászonra lehelni. Bravuros könnyedség jellemzi a «Fátyolos hölgy»-et, de érzés, komolyság, művészi előkelőség a legszerencsésebb harmóniában azon a képén egyesül, a mely a tulajdon feleségét ábrázolja. Művészi értékén fölül vonzóereje a tárlatnak az is, hogy a belőle származó haszon a «Női kézimunkát értékesítő Klotild-egylet» üdvös czéljának elősegítésére szolgál.

PRÓBA.

JÉGGYALULÁS.

A FALU A VAJDAHUNYADI VÁR ELŐTT.

JÉGÜNNEPÉLY A VÁROSLIGETI TAVON.

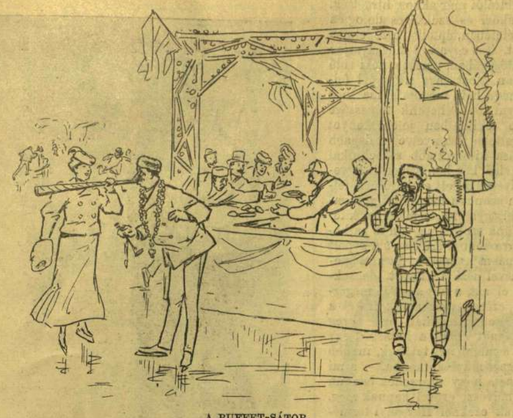

A BUFFET-SÁTOR.

Bér Dezső rajzai.

JÉGKONFLIS.

DIVATLEVÉL.

Változatosabb és — valljuk meg őszintén — szeszélyesebb még nem volt a divat, mint a milyen jelenleg. Ámuló szemmel nézzük alkotásait, gyönyörködünk ötleteiben, de egységes divatról leszámolnunk nem lehet. Az iránya annyiféle, hogy ezeket egyesíteni merő lehetetlenség volna, de másrészt mindenki megtalálhatja az ízlésének megfelelőt. Alkalom e különböző alkotások viselésére bőségesen kínálkozik, hiszen most éli fénypontját a fővárosi társaselet.

A fényözönben úszó hangversenytermek egész kiállítását gyűjtik magukba a pazar öltözékeknek. Hogy e közben mindenfelé csillog a gyémánt és színes tüzüket szórják a többi drágakövek, azt talán mondanom is fölösleges. A ruhák anyaga mindenképen alkalmas arra, hogy poétikus hatást keltsen. A selyemruha és a pókhálóvékony szövetek úgy simulnak, mintha lenge felhőbe takarnák a nők alakját. Az alja természetesen selyem e ruháknak, de azt is puhán választják.

A díszek gyönyörűek és szinte művészi hozzáértést követelnek meg. Első helyen állnak a csipkék, de csak olyanok, a minőket a csipkeipar remekeinek nevezünk. Nem gyári alkotások vezetnek, melyeket végszámra vetnek piaczra a gépek, hanem a kézzel készültek, a melyeket eddig csak főrangú hölgyek viseltek. Örömmel látjuk, hogy e divat szorgalomra buzdítja a nőket, mert a családokban mindig sűrűbben készítik az irlandi, brüsszeli, valamint a magyar halasi és csetneki csipkét. A leghálásabb kézimunkák ezek, mert becsük mindig megmarad. Anyáról-leányra szállhat a valódi csipke és mindegyik a kincesládájában fogja őrizni.

Azonfelül kézihímzéssel is sűrűn díszítik a ruhákat. Színes selyemmel vagy aranyszállal öltik a mintákat, melyek között — a magyar bál ruháin — nagyon sok lesz a tulipán. Ott ugyanis mindenkinek magyar ruhában, gyöngyös pártában kell megjelennie és ruhájának anyaga kizárólag honi kell hogy legyen. A szép eszme szolgálatában a főváros legelőkelőbb hölgyei buzgólkodnak, elsőrangú művészekkel együtt. És ilyenkor látjuk csak, milyen kincse van a mi történelmünknek — az egykori nagyasszonyainak viseletében. Ha igazán megszeretnők, versenyre kelhetnénk Párissal — itthon.

CSILLAG.

KÖRÖZÉS.

ESTÉLYI RUHA IRLANDI HORGOLÁSSAL.

Egyelőre még a francziák fővárosából kerülnek hozzánk a divatremekek, melyek között első sorban a prémeket kell megneveznem. Mert nélkülök ma nem tökéletes az elegáns téli öltözék. Egész kabátok és bolerók készülnek belőlük, meg sem említve a nyakbavetők és gallérok tömegét. A boákon és karmantyukon állatfejek egész nagyságban, a mi eredeti, de nem kecses viselet. A karmantyuk óriás nagyok, mert védni kivánják általuk a kart.

A rövid ujj és hosszú keztyű divatját ugyanis a télies utczára is átvinni kívánta a divat. De ez inkább csak a divatlapokban létezik, valóságban mégis féltik a nők a karjukat — a csúztól. A párisiak megczáfolják, hogy ezzel az egészséget károsítanák meg, sőt azzal érvelnek mellette, hogy a modern orvosok mennél több levegőt kívánnak a testnek juttatni. Ez lehet ugyan szakszerű magyarázat, de igaz voltát tél idején kisérletre méltatni nem kellemes. Viszont szinházi és estélyöltözékhez nagyon kecses a rövid ujj.

Ékszert nagyon sokat viselnek, az évekig száműzött karkötőt is. Az óraláncot tele rakják drágakövekkel, sok és nagy gyűrűt fűznek ujjaikra. Olykor piczi órák is vannak a karkötőkön, a mi rendkívül czélszerű. A kalaptű is ékszer lett mostanában, olykor nélkülözhetlen díszt képez. Az ékkövek között első helyen áll a gyémánt, melléje sorakozik a rubin, szafir, smaragd és türkisz. *S. Bella.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A vidámság háza. Mai számunkban új regény közlését kezdjük meg. Szerzője eddig nálunk kevéssé ismert amerikai írónő: *Wharton* Edith, a ki azonban ezzel az új regényével oly nagy feltűnést keltett hogy hire elterjedt nemcsak Angolország, hanem az európai kontinens irodalmi világában is. Olyan társadalmi kört rajzol, mely tisztára amerikai jellegű ugyan, de a mi előkelő társadalmi köreink életével való sokféle vonatkozása és analógiája miatt leginkább érdekelheti az európai olvasót is: az amerikai pénz-arisztokráczia életét, a mely ép oly meghatározott formák közt folyik, mint a mi születési arisztokrácziánké, de az élvezetek hajszolása s a fényüzés még nagyobb szerepet játszik benne. A nagyszabású regény úgyszólván teljes s igen finoman kidolgozott képét adja ennek az életnek, főhősnőjében pedig egy gazdagon árnyalt, pompásan megfigyelt, bonyolult és mégis szemléletesen megvilágított lelki életű leány küzdelmét rajzolja meg. Az érdekfeszítő regény magasan kiemelkedik az angol és amerikai írónők átlag-termeléséből, igazi művész munkája s e mellett élvezetes olvasmány is.

Harsányi Kálmán versei. Abban a zajban, mely a sajtó egy részében *Harsányi* Kálmán föllépését egy-két évvel ezelőtt kisérte, a mi álláspontunk külön-vélemény volt. Elismertük a fiatal költő kétségtelen tehetségét, de még jelentékeny fejlődés eredményeit akartuk bevárni, hogy elismerjük annak, a minek lelkes birálói már akkor hirdették. Az előleg, a mily gyakori és szükséges dolog az irodalom mindennapi életében, ép oly veszedelmes a kritikában, az olvasót, írót egyaránt megzavarja: amazt itélete megbizhatóságában, emezt a neki való helyes út megtalálásában. Most vagy négy évi fejlődés áll Harsányi Kálmán háta mögött s ma már talán több biztonsággal beszélhetünk képessége határairól. Mindenféle tekintetben jelentékenyet haladt: idealizmusa érettebb lett, nyelve gazdagabb árnyalású, gondolkodása kiforrottabb s technikai ügyessége, mely már első két könyvében is figyelemre méltó volt, művészibb lett eszközeinek felhasználásában. Egyben azonban még mindíg ingadozik: eszméi és érzései egyszerű, természetes kifejezésében. A mi érzésünk szerint nagyon is pathetikus, ott is, a hol erre semmi szükség s a képeit néha túlszínezi, egymásra halmozza. Az kétségtelen, hogy a költő szemével nézi a világot, de sokszor a rhetor mondja el azt, a mit a poéta megérzett és meglátott. Igen erősen megkapták lelkét a Rákóczi-kor lelkesítő reminiscentiái, egy sereg ódaszerű költemény fakadt ebből a hatásból, egy részük azonban — mi legalább úgy találjuk, inkább szavalati darab, mint igazi művészi munka, — a mi azonban nem jelenti azt, hogy nincsenek bennük olyan strófák, melyek művészi erővel kapnak meg. Sokkal jobban szeretjük ezeknél Harsányi természeti képeit, a melyekben van szín, melyet sugárzóvá melegít át az érzés heve, önmagával való vívódásait, melyekben egy erős forrongás állapotában levő, de gazdag lelki élet tárul elénk. Mi fog ebből a forrongásból kialakulni? — ez a Harsányi költői pályájának legérdekesebb kérdése. El fogja-e érni a tisztult, egész emberi életet átfogó világfelfogás magaslatait s a mit onnan meglát, közölni tudja-e majd velünk érett, eszközeinek megválogatásában és fölhasználásában biztos művészettel? Pozitiv feleletet ezekre a kérdésekre mai versei még nem adnak, de kifejlett fogékonysága és a fejlődésképesség, melynek első munkái óta bizonyítékait adta, jó reménynyel biztatnak. Mostani kötetében is van három-négy olyan vers, a mely a mai magyar lira legjavából való. A teljesség kedvéért megemlítjük még, hogy a kötet végén van egy bokrétára való epigramma — hatástalan bombasztok és igen elmés ötletek vegyesen — s néhány szerencsésen választott és nagy formai ügyességgel lefordított spanyol vers.

Zichy Mihályról sok tekintetben érdekes kis könyvet adott ki *Bodányi* Ödön. Vannak benne adatok a kitünő magyar művész élete egyes epizódjaira vonatkozólag, Zichy Mihálynak saját nyilatkozatai önmagáról, művészetéről, egyéb dolgokról, a művésznek vagy tíz levele stb. A könyv szerzője jó ismeretségben volt a művészszel s ennek az összeköttetésnek a révén sok olyan dolog jutott a tudomására, a melyek a nyilvánosság előtt rejtve maradtak. Sok tekintetben megvilágítja Zichy életének különböző fázisait, némely műveinek keletkezését, egyes dolgokról való gondolkozása módját.

Új könyvek:

Versek, írta *Harsányi* Kálmán. Budapest, ifj. Nágel Ottó könyvkereskedése; ára 3 korona.

Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről. Irta Bodányi Ödön. Budapest, Kilián Frigyes bizománya.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: RATKOVICS VENDEL vasvár-szombathelyi székeskáptalani olvasókanonok, sz. Ábrahámról cz. hebronvölgyi apát, szentszéki ülnök, aranymisés áldozár Szombathelyen. — KOZMÁRI DEZSŐ, a Kozmári János Fiai czég beltagja, volt tartalékos m. kir. honvédfőhadnagy, 49-ik évében Gyöngyösön. — Teleki GEÖBEL LÁSZLÓ nagy-igmándi ügyvéd, a tatai ref. egyházmegye tanácsbirája, 55 éves korában Komáromban. — Dr. NOVOTNY IMRE ügyvéd, a lévai takarékpénztár r. t. ügyésze, életének 55-ik évében Léván. — BORBÉLY LAJOS, Torda város általánosan tisztelt polgára, 67 éves korában Tordán. — JUNGMANN MIHÁLY, kör- és pályaorvos és 48-as honvédorvos, 83 éves korában Salgótarjánban. — KÖNIG GUSZTÁV, a felső-vizivárosi Szent Anna-templom plébánosa 52 éves korában Budapesten. — SZIJÁRTÓ JÁNOS kercseligeti plébános 65 éves korában, Kaposváron. — UJÁGH KÁROLY szepes-merényi evangélikus lelkész életének 58-ik évében Szepes-Merényen. — Ditrói CSIBY TAMÁS nyug. gelenczei plébános, szentszéki tanácsos életének 62-ik évében Ditrón. — ORSZÁG JÓZSEF, pécsi rendőrkapitánysági fogalmazó. élete 27-ik évében Pécsett. — Fernowi SZABADFFI KORNÉL magyar királyi pénzügyőri felügyelő Zichyfalván. — Idősbb FUSZ FERENCZ nyug. fővárosi igazgató-tanitó, az arany érdemkereszt tulajdonosa 80 éves korában Budapesten. — Lipótszentandrási ANDREÁNSZKY KÁLMÁN magyar királyi pénzügyőri szemlész 34 éves korában Rimaszombaton. — INCZE GUSZTÁV nyug. császár és királyi főhadnagy 40 éves korában Zomborban. — BERNHARDT VILMOS volt negyvennyolczas honvédfőhadnagy, nyug. magyar királyi állami

SZINHÁZI KÖPENY PRÉMBŐL.

tisztviselő, életének 82-ik évében Nagyszebenben. — SZONGOTT KRISTÓF, életének 64-ik évében Szamosújvárott.

WEICHHART ALAJOSNÉ szül. Koffler Janka, fővárosi árvaszéki ülnök özvegye 59 éves korában Budapesten. — DOBÁL LAJOSNÉ szül. Markovics Gabriella, 41 éves korában Kézdivásárhelyen. — Özv. KISS ANTALNÉ, szül. Ehrenhöfer Hiacinta 65 éves korában Söpjén. — Özv. TAUFFER EMILNÉ, szül. törökfalyi Török Ilona 59 éves korában Budapesten. — BENŐCS ZSIGMONDNÉ szül. Szücs Ilona 51 éves korában Szendrőn. — Özv. BUN JÁNOSNÉ szül. Haill Anna, néhai Bun János honvédszázados özvegye 75 éves korában Budapesten. — Alsó Csiktusnádi BETEGH BÉLÁNÉ szül. Borowszky Matild 46 éves korában Budapesten. — Id. ágostoni CSERNA LAJOSNÉ szül. nemes Gózony Erzsébet 63 éves korában Budapesten. Az elhunyt úrasszonyban Cserna Rezső kiváló festőművészünk édesanyját gyászolja. — CSERZY MIHÁLYNÉ, szül. Kovács Rozália 67 éves korában Szegeden.— Özv. LAUFER JAKABNÉ szül. Altschtaedter Regina Budapesten.

EGYVELEG.

* **A német** katonaság szalmazsákjaiba szalma helyett papirhulladékok kerülnek, melyeket csak minden harmadik esztendőben kell megújítani s e mellett sokkal jobbak.

Hogy mily gyorsan fogy a lónak ereje megfeszitett munkaerő mellett, minden lótulajdonos előtt ismeretes. Az idegek megmerevedése leggyakrabban túlerőltetésnek a következménye. Kiváló munkára való képesitést a lovak a Kwizda-féle cs. és kir. szab. restitutions-fluid rendszeres használata által nyernek. E szernek sikere legkiválóbban ficzamodások kezelésénél mutatkozik, izombillenésnél, az izmok megmerevedésénél, tagok gyengeségénél, bénulásoknál és daganatoknál, továbbá gerjedelmet ad a lónak és képesiti a legnagyobb munkabirásra.

Mozgó reklámtáblák. A nálunk eddig ismert reklám módjai között egyike a legérdekesebbeknek a *budapesti villamos kocsik* perronelzáró *ajtóin* és pedig azoknak *külső oldalain* elhelyezett szebbnél-szebb vaslemez-email hirdetési táblák. Ezen reklám-táblák oly szembeszökőek és feltünőek, hogy Budapest lakossága, valamint az ott megforduló idegenek gyönyörködnek bennük. A táblák minimális nagysága 50 cm. széles és 100 cm. magas. Körülbelül négyszáz kocsi jár a közuti villamos vasut vonalain naponkint, 12—18 fordulót téve. Az árak, daczára a rendkivüli kiadásoknak, bérösszegeknek, az erős, tartós, művészi kivitelü tábláknak, olcsók. És pedig: *egy tábláért fizetendő egész évre 120 kor.* Bővebb értesitést ad a: *Villamos-vasuti reklám-vállalat* Tulajdonos: *Leopold Gyula* Budapest, VII., Erzsébet-körut 41. szám.

Szerkesztői üzenetek.

Emma. Szerkesztői üzenetek. Az első zavaros romantika, a másik lapos, üres elmélkedés, — költészet nincs egyikben sem, egy csöpp se.

A mikor az este. Azzal kezdi levelét, hogy új ember, új felfogással stb. Az új embert látjuk, de az új felfogásnak nyomát se találjuk csupa banalitásokkal telt versében.

Az «Olga-dalok»-ból. Csupa merő Petőfi-utánzás.

Katona Géza éttermei IV. kerület, Váczi-utcza 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör a bajor királyi udvari serfőzdéből Részvény udvari-sör a Kőbányai részvény-serfőzdéből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajborok és izletes ételek.

SAKKJÁTÉK.

2521 számu feladvány. Blacke F., Liverpool.

A Western Daily Mercury föladványversenyén első dijat nyert.

SÖTÉT.

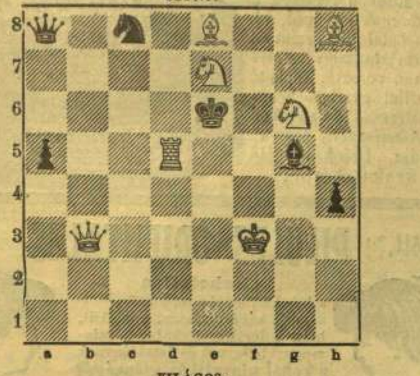

VILÁGOS.

Világos indúl és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

Az 1-ső számban megjelent képtalány megfejtése: *Rövid öröm, hosszu gond és bánkódás életünk szkű kerülete.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

Eljegyzési - Lakodalmi - Damast - Eolienne - **Selyem** «Henneberg»-selyem 60 kr.-tól feljebb, bérmentve és vámmentesen. Minta postafordultával. Megrendelések bármely nyelven intézendők:
an Seidenfabrikt. **Henneberg in Zürich.**

A Bór- és Lithion-tartalmú, természetes és vasmentes
Salvator-forrás
kitünő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a czukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.
Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat
Budapest, V., Rudolfrakpart 8.

ZENEMŰVEKET vegyünk
ROZSNYAI KÁROLY
könyv- és zeneműkereskedésében
IV. ker., Muzem-körut 15. szám alatt.
Bő zeneműárjegyzék könyvjegyzék **Ingyen.**

KÖVÉRSÉG korai vénség. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdetét az emésztési zavarok és az elhájasodás okozzák. Azért kell ideje korán, ha a baj nincs még elharapódzva, csak egy kisérletet tenni a világhirü Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt meghozatni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegyészi bizonyitványokkal és utasitással utánvéttel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi
Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körut 2/V TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utcza 12. sz.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYU-KUT

Toronyharang
ébresztő-óra

1-rendü minőség, 30 órás ütőszerkezettel és ébresztővel, erős hangú haranggal, simára fényezett gömbölyü kerettel, átmérője 30 cm., üvegbetétes óralappal, 3 aranyozott sulylyal, teljesen felszerelve. 3 évi írásbeli jótállással
csak korona **6.60** csak
II-rendü minőség K 5, éjjel világító mutatólappal 60 fillérrel drágább. Koczkázat kizárva! Becserélés megengedve, vagy a pénz visszal — Szétküldi utánvéttel vagy az összeg előleges beküldése mellett
KONRAD JÁNOS
első óragyára Brüx, 740. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék több mint 3000 ábrával kivánatra ingyen és bérmentve.

Szolid belföldi hangszerek szétküldése legolcsóbb gyári árban.

Közvetlen a forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Szétküldési feltételeim szerint nincsen koczkázat, mivel becserélés megengedve, vagy a pénz visszaadatik. Tanuló-hegedü már 4.80, 5.50, 6.—, 6.80, 7.60, 8.60 koronáért. Hangverseny-hegedük K 12.50, 14.—, 17.—, 20.50. Orchester-hegedük erős hanggal K 24, 28, 32, 36 Solo-hegedük K 50, 60, 80, 120, 160. Hegedüvonó K —.80, 1.—, 1.40, 1.80, 2.—, 2.40 és feljebb. Piccolók és fuvolák szolid kivitelben, K —.90, 1.60, 2.—, 3.—, 7.— és felj. Clarinettek legfinoma bbkivitelben kor. 9 11, 12, 14 és feljebb. Szétküldés utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Erczhegyi hangszer-kiviteli cég.
Konrad János Brüx, 744. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzéket 3000 nél több ábrával, kivánatra ingyen és bérmentve küldök.

JBOLYAILLATOS
MANDULA KORPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTSCH A. és Tsa, BÉCS
X., Quellengasse 116. sz.
I., Wollzeile 9. szám.

CZIMBALMOK,
egujabb szabadalmazott aczél belsőszerkezettel, melynek hangját, hangtartását más gyártmány meg sem közelitheti, részletfizetésre is **legmesszebb menő jótállással** kaphatók. **Fonográfok, gramofonok, hegedük, fuvolák, cziterák, okarinák** stb. olcsón, legjobbak. Kitüntetve elismert jó munkáért. **Árjegyzéket ingyen küld**

Mogyoróssy Gyula
m. kir. szab. hangszergyára
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.
Telefon 58—20.

Tanitó nélkül, tanulás nélkül, kóta nélkül mindenki átszhatik
Fuvóaccordeon hangszeremen
Ujdonság

dalokat, tánczokat és indulókat. Különösen ajánlható lakodalmi és alkalmi mulatságokra, kirándulásokra stb. A hangszernek 10 billentyüje, 20 hangja, 2 mély hangbillentyüje van és 1 darabnak ára magántanulási iskolával együtt csak K **2.50**, 3 darab K 7.—. Accordeon a legfinomabb kivitelben és legjobb hangokkal K **3.60.** Szétküldi utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése után
KONRÁD JÁNOS hangszerkiviteli háza. Brüx, 745. szám (Csehország). 3000-nél több ábrát tartalmazó nagy képes magyar árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm.

Sachsen-Altenburg.
Technikum Altenburg.
Gépépités és elektrotechnik, papirtechn. Automobiltechn. Légszesz- és vizszakma.
Programm ingy.

Kérje ingyen és bérmentve
nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany és ezüstárukról.
KONRAD JANOS
első óragyára Brüx 735. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remontoir óra K 7.60. Bejegyzett Adler Roskopf Anker Remontoir óra 7 K kettős fedéllel 10 korona 50 fillér. Koczkázat kizárva! Becserélés megengedve vagy a pénz vissza.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételüszer, mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétatér-utcza sarkán. 11186

Bruyérfa pipák
elsőrendü gyártmány
valódi elpusztithatatlan Bruyérfából

Sima pipafej, erősen meghajlitott nedvtartóval, meggyfaszár, selyem csővel és szaru szopókával, körülbelül 21 cm. hosszu csak 1 kor. 50 fill. Ugyanez, de faragott Bruyérfafejjel K 1.60 Kellemes és száraz, ezért tiszta és utolérhetetlenül kellemes izü dohányzás. A legnagyobb választékot dohányzó-szerekről találhatja árjegyzékemben, melyet kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető:
KONRAD JÁNOS kiviteli háza által Brüx, 746. sz. (Csehország.)
Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

Vásároljon Svájczi selymet!
Kérjen mintát a mi ujdonságainkról feketében, fehérben vagy szinesben K 1.15-től egész K 18-ig méterenkint.
Különlegesség: Selyemkelmék társasági, menyasszonyi, báli és utczai toilettokra, valamint blousokra, bélésre stb.
Mi csak jótállással kezeskedett selyemszövetet adunk el direkt magánfeleknek, vám- és portomentesen a lakásba szállitva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállitó.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Hirdetmény.

A Magyar Altalános Hitelbank részvényeseinek 1907. év január hó 29-én tartott rendkivüli közgyülése a társasági alaptőkének 40,000 darab 400 koronával teljesen befizetett uj részvénynek kibocsátása által 44.000,000 koronáról 60.000,000 koronára emelését határozván el, egyuttal a régi részvények birtokosainak az uj részvények átvételére nézve az alapszabályok 9. czikkében biztositott elővételi jog gyakorlása tekintetében a következő módozatokat állapitotta meg:

1. A részvényest az alábbi feltételek mellett tizenegy régi részvénynek négy uj részvényhez megállapitott arányában az uj részvényekre elővételi jog illeti meg. Részvénytöredékek figyelembe nem vétetnek.

2. A részvényesek által elővételi joguk alapján átveendő uj részvényekért darabonkint a teljes névértéknek megfelelő 400 korona és a tartalékalap részére 325 korona fizetendő be, hozzáadva az ezen összegek után 1907 január 1-től a befizetés napjáig járó 5%-os kamatokat.

3. Az elővételi jog gyakorlása végett a régi részvények Budapesten egy, a többi bejelentési helyeken pedig két számjegyzék kiséretében, a melyekhez minták a bejelentési helyeken kaphatók, **1907 márczius 1-jétől 9-éig bezárólag** lebélyegzés végett, az egyes helyeknél szokásos üzleti órákban bemutatandók:

Budapesten	**a társaság pénztáránál;** Brassóban, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsett, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott az intézet fiókjainál;
Wienben	a «K. K. priv. Oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe» czimü intézetnél;
«	S. M. von Rothschild bankháznál;
Berlinben	a «Direction der Disconto-Gesellschaft» czimü intézetnél;
«	S. Bleichröder bankháznál;
M/m. Frankfurtban	a «Direction der Disconto-Gesellschaft» czimü intézetnél.

4. Az elővételi jog bejelentése alkalmával a bejelentőhelynél minden bejelentett uj részvény után 325 korona a tartalékalap számára és ezen összegnek 1907 január 1-től a bejelentés napjáig számitandó 5% kamatai fizetendők be.

A névértéknek megfelelő 400 korona lefizetése az 1907 január 1-től számitott 5%-os kamatokkal együtt a bejelentéssel egyidejüleg is történhetik, mindenesetre azonban — az elővételi jog és a tartalékalap javára befizetett összeg különbeni elvesztésének terhe alatt — legkésőbb 1907 április 30-ig bezárólag egyszerre eszközlendő, még pedig ugyanazon bejelentési helyen, a mely a régi részvényeket lebélyegezte.

5. Azon részvényes, a ki elővételi jogát az előzőleg említett határidőig és módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

6. A részvényes által bemutatott részvényeket a bejelentési hely a következő záradékkal: «Elővételi jog gyakorolva 1907. Bezugsrecht ausgeübt» lebélyegzi és a lebélyegzés után a részvényesnek az átveendő részvényekre eszközölt részbeni vagy teljes befizetést igazoló elismervény kiséretében visszaadja. Ezen elismervény visszaszolgáltatása és a mennyiben addig a teljes befizetés még nem történt volna meg, részvényenkint 400 korona tőkeösszegnek, valamint az 1907 január 1-től az átvételi napig járó 5% kamatoknak lefizetése ellenében, az uj részvények 1908. évi május hó 1-én lejáró és következő szelvényekkel ellátva **1907 márczius 15-től kezdve** kiszolgáltatnak.

7. A német birodalmi helyeken csak német birodalmi bélyeggel ellátott uj részvények adatnak ki; e bélyeg költségeit a részvényes viseli.

8. Az uj részvények birtokosai 1907 január 1-től kezdve az üzlet eredményében, valamint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvények birtokosaival egyenlően résztvesznek, az uj részvények birtokosait azonban az 1906. év üzleteredményének hovafordítása tárgyában, valamint az 1906. évi zárszámadások és mérleg tekintetében szavazatjog meg nem illeti.

9. A részvények névértékén felül teljesitett befizetés — az uj részvények kibocsátásával járó költségek levonása után — a társasági tartalékalap javára iratik.

Budapesten, 1907. évi január hó 29-én.

Magyar Általános Hitelbank.

A legtökéletesebb
TOALETT-ASZTAL
kétségen kivül az, mely Lux-féle pipereczikkekkel van fölszerelve, mert ezek tapasztalat szerint a legjobban felelnek meg hivatásuknak.
KÖLNI VIZ (Eau de Cologne) 1 kis üveg K —.70, 3 üveg K 1.80; 1 közép « K 1.—, 3 « K 2.80; 1 nagy « K 2.—, 3 « K 5.60
XYRIS-CRÉME Ára 1 korona.
-POUDER (Hölgypor) 3 szinben, felülmul minden eddigi ilynemü készitményt ára 1.20 K
-PARFÜM (Sásliliom-illat).
(SÁSLILIOM) a toalett-asztal dísze, csinos dobozban 4 korona 50 fillér. — Ugy ezek, mint a legkitünőbb angol és franczia illatszerek, pipereczikkek kaphatók.
LUX MIHÁLY drogériájában
Budapest, IV., Muzeum-körut 7/I.
Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Klotild kávéház“ IV., Váczi-utcza 38. és Irányi-utcza sarkán. — Villamos megállóhely. Minden vasárnapon és ünnepnapon a m. kir. 1-ső honvédzene hangversenyez. Katona Géza tulajdonos.

30 napi megtekintésre,

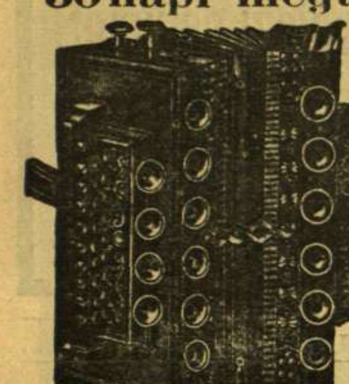

árjegyzékem feltételei szerint, tehát koczkázat nélkül küldöm utánvéttel a 663. számu «Népbarát» harmonikát, hogy mindenki annak fölülmuihatatlanságáról meggyőződést szerezhessen. Ezen harmonikának nemcsak a billentyük, de a mély hangok és légszelepek részére is szavatolt, eltörhetetlen pergőtollai vannak, továbbá 10 billentyü, 2 register, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni szinben fényezve, fekete léczezett szines szélekkel, nikkelveret, dupla fuvóval, fémsarokvédővel. Nagysága 31 × 15 cm. Darabja K 7.40 **Magyar önképző-iskola minden harmonikához ingyen.** Olcsóbb és kisebb harmonikák a harmonika-játszás megtanulására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.20, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmonikák K 8.60, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 árjegyzékemből választhatók. **Harmonikáimra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehországi készitmény.** Kérem ezt figyelembe venni. **Nincsen koczkázat! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza.** Szétküldés utánvéttel **az érczhegyi hangszerkiviteli czég által:**

Konrad János Brüx 743. sz. (Csehország.)

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kivánatra ingyen és bérmentve.

Jól járó feketeerdői óra

szépen faragott szekrényben, megbizható, jó szerkezettel, 3 évi irásbeli jótállással, fehér csontmutatókkal és számokkal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott súlyokkal **csak 2.80 korona.** Évente több mint 50,000 órát küldök szét m. t. vevőim **legnagyobb megelégedésére.** Ez az eddig **egyedül álló szám** legjobb bizonyitéka **czégem megbizhatóságának. Minden, még oly kis megbizást is a legnagyobb lelkiismeretességgel eszközlök.** Szétküldi utánvéttel

KONRAD JÁNOS

óragyár Brüx 742. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

BELICZAY BÉLA

mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő

Budapest, VII., Csányi-utcza 3.

(Saját házában.) 11431

Raktárában kapható saját készitményü finom mézeskalács, fehér és diszitett viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségü viaszmáz kicsinyben és nagyban.

Telefon 29—05. Telefon 29—05.

Hogy siró gyermekének mosolyra nyiljon ajka, Dudol és vigat mutat a bánatos anya!

Milyen mélyen hatnak e szavak a gyengéden érző anyaszivre, mi mindent tesz egy anya, hogy kedvenczének könnyárját csillapitsa. Ne érdekelne tehát minden anyát, hogy hogyan szabadithatja meg gyermekét a nedvesség és a fekvőhely okozta fájdalmaktól? Hintőporra gondol ilyenkor! Pedig nem hintőpor való ide, mert tényleg csak a Babymira Crême gyermekkenőcs használ mely száritja a feldörzsölt, kipattant bőrt és kitünő hatása van, ha a gyermeket karjai alatt, a nyakán, szóval minden érzékeny, a nedvességnek kitett testrészén vele bekenjük. — Egy doboz minden gyógyszertárban **60** fillérért kapható. Postán **5** dobozt **3** kor. **20** fillérért bérmentve szállit a készitő:

BRODJOVIN H.

gyógyszerész, ZÁGRÁB 30. sz.

OLCSÓ JÓ ÓRÁK.

Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző-hivatal jelzésével, zománczozott mutató-lappal és másodperczmutatóval, pontosan szabályozva **7** kor. **60** fill., duplafedéllel **11** kor. **50** fill. Roskopf-rendsz. horgonyművel nyitva **10** kor. Ugyanaz duplafedéllel **13** kor. **50** fill. **Arany és ezüst női órák dús választékban.** Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legpontosabban szabályozva, s ezért a 3 évi irásbeli jótállás hiteles. Koczkázat nincs! **Kicserélés megengedve vagy pedig a pénz visszaadatik.** A megrendelést utánvét mellett eszközli:

Konrad János, első óragyára, Brüx, 738. sz. (Csehorsz.), cs. kir. birói hites becsüs.

A czégemet arany és ezüst kiállitási érmekkel tüntették ki. Alapittatott 1887-ben. A több mint 3000 képpel diszitett magyar árjegyzékemet órák, arany, ezüst, zeneművek, látszerek, bőráruk, dohányzó kellékek, aczéláruk, szerszámok, háztartási tárgyak, játékáruk stb.-ről kivánatra bárki ingyen és bérmentve megkapja.

Világkiállitás Milano 1906. Grand Prix.

Leichner-féle zsir-arczpor

Leichner-féle Hermelin-arczpor és Aspasia-arczpor

a világ legjobb és legártalmatlanabb arczpora az arczbőrnek gyöngéd, rózsás fiatalos üde szint ad és nem látni, hogy az arcz be van porozva. Kapható a berlini gyárban Schützenstrasse 41. és a legtöbb illatszerésznél. Tessék mindig Leichner-féle árukat kérni!

Ezelőtt. PILULES ORIENTALES Most.

elérhetetlen a kebel fejlesztésére, helyreállitására és szilárditására, a nélkül, hogy a derék szélesbülne és valamennyi hölgynek és fiatal lánynak **a kebel plasztikai szépségét** biztositja. Csodálatos sikerek minden egyes esetben. Kezeskedett ártalmatlan gyógymód. Elismerve az orvosi szaktekintélyektől és hasonlithatlanul jobb, mint bármely más. Világhirü. J. Ratié, 5 Passage Verdeau, Paris. Raktár Budapesten: Török József Király-u. 12.

Téli fürdőkura a Szt.-Lukácsfürdőben.

Természetes forró, meleg, kénes források. Iszapfürdők, iszapborogatások, mindennemü thermális-fürdők, hidrotherapia, massage, szénsavf. Olcsó és gondos ellátás. Csúz, köszvény, ideg-, bőrbajok és a téli fürdőkura felől kimeritő prospektust küld ingyen a

Szt.-Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes izü, kiváló jó hatásu szer **étvágytalanság, rendetlen emésztés** és **gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóv a **gyomorterheléstől.** Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Egy postacsomag 6 üveggel **19 kor. 32 fill.** franko küldve.

Kapható:

Török József gyógyszertárában Budapesten, valamint a készitőnél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS

gyógyszertárában

ARAD, Szabadság-tér.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám.

Alapitva 1802. Cs. és kir. udv. szállitók, szerb kir. udv. szállitók.

Állami arany érem 1896. Jury tag. Broncze érem Páris 1900.

Kunz József és Társa

királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalnemüek, kész fehérnemüek,

menyasszonyi kelengyék,

függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára.

Budapest, V., Deák-tér 1. 11440

Használja a **Kriegner**

Crême de Margueritet

(1885 óta törv. védve.)

és bőre mindennemü tisztátlanságoktól megszabadul, bársonysimaságot nyer. Elmulaszt **bőratkát, wimmerlit, májfoltot,** stb. 20 év óta a legmagasabb arisztokratia használatában. **Ova intem** a t. nagyközönséget, a hasonló nevü silány, az arczbőrre okvetlen káros hatásu, szemérmetlen reklámmal hirdetett utánzatoktól. **Kriegner volt az úgynevezett zsirtalan arczcrême feltalálója,** ő késziette már 1881 óta a **Crême de Marguerite-t.** E szert kitünő tulajdonságaiért számosan utánozzák de egyik sem egyezik meg Kriegner készitményével, mert az utánzók nem ismerik annak előállitási titkát. **Kriegner készitményének teljes ártalmatlanságáról és kiválóságáról több állami vegyészeti laboratorium tanuskodik.**

Ára 4 korona. — Kapható a készitőnél:

KRIEGNER „MAGYAR KORONA“ GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VIII., Calvin-tér.

Berketz István utóda

kelme-, selyemfestő- és vegytisztitó-gyára, Budapest, Kinizsi-utcza 14.

Telefon 63—36.

Vidéki megbizatások jutányosan és pontosan eszközöltetnek.

Postaküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utcza 14. Árjegyzék ingyen.

Telefon 63—36.

Gyüjtő-telepek:
IV., Váczi-utcza 51.
V., Lipót-körut 16.
VI., Izabella-utcza 66.
VII., Kerepesi-ut 78.
VIII., Üllői-ut 30. sz.

TÓTH BÉLA UJ KÖNYVE.

GÜL BABA

MÜHLBECK KÁROLY RAJZAIVAL.

A legalkalmasabb

születés-, névnapi és nászajándék.

Tartalmaz 223 oldalon **huszonegy elbeszélést, elmélkedést, öt szinpompás és célszerü műlapot, festett és számos szövegképet, fej- és zárólécet.** Valóságos rózsáskert, szebbnél-szebb példányokkal, az irásművészet kápráztató szineivel, friss illatjával, a humor üditő légkörével.

Ára díszkötésben 20 korona.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

BUDAPEST, Andrassy-út 21. sz.

és minden könyvkereskedésben.

Legujabban megjelent

érdekfeszitő utazási munka, mint a «Magyar Földrajzi Társaság Könyvtárá»-nak VII. és VIII. kötete.

HEDIN SVEN

ÁZSIA SZIVÉBEN

tizezer kilométernyi uttalan utazás czimü érdekfeszitő munkája.

Ez a leirás nemcsak végtelenül tanulságos, hanem érdekfeszitőbb, mint a legérdekesebb regény. E fölött az az előnye van, hogy szinigazság, mert *Hedin Svent a legmegbizhatóbb tudósok* közé számitják. Mindamellett ép oly ügyesen ir, mint egy vérbeli romancier, ugy hogy figyelmünket sohasem hagyja lankadni. Szines leirásait még szemléltetőbbé teszik a képek és térképek, amelyekkel a két kötet gazdagon van illusztrálva. Mind helyszini fölvételek kiváló tisztasággal sikerült reproduktiói.

A két kötet ára vászonkötésben 14 K.

Kaphatók

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál,

Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

JAVAL EMIL

A VILÁGTALANOK VILÁGÁBAN

Forditotta

Dr. SIKLÓSSY GYULA

egy. m.-tanár

Ára 4 korona 20 fillér.

A szerző erre a munkára nemcsak mint nagyhirü orvos volt illetékes, hanem, mert hajlott korában maga is megvakult s a maga bajában jött rá az életét megkönnyitő segédeszközökre. Behatóan ismerteti a vakok számára való foglalkozásokat, a rendet, melyet tisztaság, lakás, étkezés, szórakozás tekintetében kövessenek, szellemi szórakozásaikat (olvasás, levelezés, zene, játékok), a vakság lélektanát stb.

Kapható

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

Farsangi cabaret- és szinielőadások

Műkedvelői előadásokra

legalkalmasabb

egyfelvonásos szinművek jegyzéke.

Az alább felsorolt szinművek áttekintésének megkönnyitése céljából az egyes cimek előtt számokkal jeleztük a férfi és női szereplők számát; oly szinműveknél pedig, amelyekben néma szereplők is előfordulnak, e számokat még egy külön * jelzéssel is elláttuk.

„Tájékoztató a magyar szinmüirodalomban“

cimmel ellátott, systematikusan beosztott jegyzékünket készséggel bocsátjuk dijmentesen az érdeklődő közönség rendelkezésére.

férfi	nő	Egyfelvonásos szinművek:	fillér
3	3	Anna. Dráma Csiky G.	—.40
7	2	Bálkirálynő, a. Vigjáték. Berczik Á.	—.40
3	2	Barátságból. Vigjáték. Taylor T.—Csiky G.	—.20
2	1	Don Pietro Caruso. Szinmű. Bracco—Radó	—.30
—	1	Ékszerek, az. Drámai epizód. Coppée-Csiky.	—.20
6	2	Élvetemetkező. Dráma. ifj. Hegedüs S.	—.30
3	2	Én jó csillagom. Vigját. Sribe J.-ifj. Szász B.	—.40
2	1	Énekek éneke. Dramol. F. Cavalloti-Radó A.	—.30
3	4	Esernyő, az. Vigjáték. Bayle B.-Csiky G.	—.40
3	1	Fehér szegfü. a. Dramol. Daudet és Manuel	1.60
*5	3	Férfi, a. Versesjáték. Sudermann-Makai	—.30
4	—	Hipper és Nobler. Vigj. Brough W.-Csiky G.	—.20
5	2	Fricike. Dráma. Sudermann-Fai J. B.	—.30
*4	2	Gringoire. Szinmű. Bauville-Csepreghy F.	—.30
3	3	Hivatlan vendég. Dráma. Mæterlinck—Marquis G.	—.30
5	1	Holló, a. Szinmű. Kabos Ede	2.—
*7	1	Hűség próbája. Vigjáték. Kisfaludy K.	—.30
5	1	Idegesek. Bohózat. Michel és Labiche — Ilosvai H.	—.30
1	2	Jean Marie. Dráma. Theuriet A.	—.20
*8	5	Kényeskedők, a. Vigját. Molière-Hevesi S.	—.30
7	3	Kénytelen házasság Vigj. « «	—.30
1	2	Két fájdalom. Dráma. Coppée F.-ifj. Szász B.	—.20
2	1	Kincs, a. Szinmű. Coppée F.—Csiky G.	—.20
1	1	Margit álma. Vigjáték.	1.60
*5	1	Mátyás deák. Vigjáték. Kisfaludy K.	—.30
1	3	Múzsa, a. Vigjáték. Legifj. Szász K.	—.20
*—	7	Nők hódolata. Drámai alleg. Torkos L.	—.80
2	2	Nyolcadik pont. Vigj. Murger-Szerdahelyi K.	—.30
4	5	Parasztbecsület. Népszinmű. G. Verga—Radó A.	—.20
4	3	Pillangó kisasszony. Dráma. Belasco D.—Faludi M.	—.30
4	1	Pry Pál megházasodott. Bohózat. Mathews K.—Mihályi J.	—.30
6	6	Robinsonok. Vigjáték. Makai Emil.	—.30
3	2	Szegény Pillycoddy. Bohózat. Morton M. J.—Mihályi J.	—.40
*8	1	Szilágyi Mihály szabadulása. Dráma. Kisfaludy K.	—.30
9	2	Teja. Dráma. Sudermann—Makai.	—.30
4	1	Tüz a zárdában. Vigjáték. Barrier-Feleki M.	—.60
*2	2	Utcai énekesleány, az. Lirai ötlet. Echegaray-Szalai E.	—.30
2	1	Utóirat, az. Vigjáték. Augier E. L.	1.60
7	4	Vakok, a. Szinmű. Mæterlinck-Marquis G.	—.30
4	3	Végrehajtó. Vigjáték. Ábrányi Emil.	—.30
*	4	Őszi alkony álma. Tragikus költemény. Gabriele D'Annunzio—Radó Antal	—.30

Az itt felsorolt szinművek kaphatók:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.

és minden könyvkereskedésben.

A vadászat mestere.

Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára.

Rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a **vadászatot bárki** a siker gyönyörével gyakorolhatja. Saját és egy ötven éves vadász tapasztalataiból s jeles kutfők nyomán

irta: **CSERSZILVÁSY ÁKOS.**

Ára kötve 2 korona. Portó 20 fillér.

Megrendelési czim:

A Franklin-Társulat MÉHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatala. Budapest, IV. ker. Egyetem-u. 4.

UJ REGÉNYEK

Molnár Ferencz **RABOK** Ára 4 korona.	Szemere György **Dr. MEFISZTOFELESZ** Ára 2 kor. 50 fill.
Nagy Endre **Apostol a Hódságon** Ára 3 korona.	Leon de Tinseau **ROSIE HUGOM** Ára 3 korona.
Hamlin Garland **SÖTÉT ZSARNOKSÁG** Ára 4 korona.	Anthony Hope **PEGGY, A KOTNYELES** Ára 3 kor. 60 fill.

Nógrádi László

ELBESZÉLÉSEK

Ára 3 korona.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nal

Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.

és minden könyvkereskedésben.

HÁZI KINCSTÁR

Irta

HANKÓ VILMOS.

Hasznos tudnivalók a háztartás, egészségtan s a mindennapi élet dolgaihoz. Falusi gazdák és minden szakmabeli iparos számára.

Sok száz titkos, a háztartás és gazdaságban szükséges szer készitési módja.

Ára fűzve K 2.40

Kemény kötésben K 3.— Porto 20 fillér.

Az összeg utálványon kéretik.

Megrendelési cim:

Franklin-Társulat Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A **Franklin-Társulat** kiadásában most jelent meg:

Báró Kemény Zsigmond

összes művei.

Közrebocsájtja **GYULAI PÁL.**

IX—XI. kötet.

Ezen három kötet a gyüjtemény második csoportját

Történelmi és irodalmi tanulmányok

foglalja magába.

Az első kötet tartalma:

A mohácsi veszedelem okairól. — Emlékirat 1849-ből. — Gróf Széchenyi István.

A második kötet tartalma:

A két Wesselényi Miklós. — Erdély közélete — Eszmék a regény és dráma körül. — Élet és Irodalom. — Arany, Toldi-ja.

A harmadik kötet tartalma:

Szinművészetünk ügyében. — Szalay «Magyarország története» cimü munkájáról. — Macaulay «Anglia története» cimü munkájáról. — Idősb Szász Károly. — Vörösmarty Mihály. — Classicismus és Romanticismus. — Elnöki Beszédek I—II.

A 3 kötet ára fűzve 13 K 50 f. vászonkötésben 20 K.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

BUDAPEST, Andrássy-út 21. sz.

és minden könyvkereskedésben.

3 évi irásbeli jótállás! E minőségben verseny nélkül!

5 korona!

valódi svájczi Roskopf-rendszerű patent-horgony-remontoir-óra

massiv szolid antimagnet. horgonyművel, valódi email-mutatólappal nem papirlap védplombával ellátva, valódi n kkeltokban, sarokfedéllel a mű felett, 36 óráig járó (nem 12 óráig járó óra) diszitett és aranyozott mutatókkal, pontosan szabályozva 3 évi irásbeli jótállás, drbja K 5.— 3 darab « 14.— Másodperczmutatóval « 6.— 3 darab « 17.— Valódi ezüsttokban másodpercz-mutató nélkül « 10.— 3 darab « 28.— Másodperczmutatóval « 12.50 3 darab « 35.—

Nincs koczkázat! Becserélés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszafizettetik! Szétküldés utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Konrad János Első óragyár BRÜX 736. Csehország cs. kir. hites becsüs.

Gazdagon illusztrált árjegyzékünket, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és zeneművekről, látszerek, bőráruk, dohányzókellékek, aczéláruk, szerszámok, háztartási tárgyak és játékárukról kivánatra bárkinek ingyen es bérmentesen megküldjük.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer. 5000-nél több orv. vélem. Kitűnő fz. Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabb kitüntetés.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

NINCS HAJKIHULLÁS! NINCS KOPASZ FEJ!

„Evoë" hajgyógyitó serum

a világ leghatásosabb szere! Evoë egy szuverän, hivatalosan védelmezett, hatóságilag védett és bebizonyithatóan biztosan ható készitmény (szabadalom). Kopaszság, hajkihullás, korpa már néhány nap alatt megszünik. Még ott is, a hol az összes szerek kisérlete hiába az «Evoë» módszer sikere meglepő volt. A haj megtartására, szépitésére és meghosszabbitására bizonyság szerint nincsen jobb szer. A hol jelenleg nincs haj, ott dus hajzat fejlődik. Evoë a hajnak szépséget ad, selyemlágygyá és hajlékonynyá teszi. Evoë erősiti és felfrissiti a fejbőrt, erősiti és elömozditja a hajnövést és fejleszt dus, imponáló bajuszt. Ára egy nagy üvegnek, mely igen kiadós, frt 2.50.

«Evoë»-csoda-crême

a divatos kosmetika diadala redő, persenés, ráncz és bőratka ellen. Az Evoë-csoda-crême szép, tiszta rózsás, üde, fiatalos arczszint ad. Egy tégely frt 1 és frt 2.

«Evoë» keleti szépség-szappan

rendkivül kellemes, szolid illat, a bört bársonyszerüvé és ruganyos lágygyá teszi. Ápolatlan kezeknél föltétlen biztos és meglepően sikeres. Ára egy darabnak 50 kr. Evoë-arczpor láthatatlan és igen gyöngéd, 1 és 2 frt. Szereink biztos hatásáért kezeskedünk, minélfogva minden koczkázat ki van zárva. Szétküldés utánvét mellett a főraktárból

«Evoë»-Gesellschaft, Wien, I/24. Franz-Josef-Quai 19.

Vezérképviselet Budapesten: Balassa Kornél, drogueria, Andrássy-ut 47.

1900. párisi világkiállitáson Grand Prix.

Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristafluid.)

Aromatikus bedörzsölésre az idegek és izmok erősbitésére.

1 üveg ára 2 korona. 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fil.

Erősbités és erőmegujitás czéljából eredménynyel használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglók nagyobb turák után. Kwizda-Fluid valódi csak a mellette álló védjegygyel. Kapható minden gyógyszertárban. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. sz.

Armo Excellent

az előkelő világ kedvelt divatillatszere!

Zsebkendő-illatszer
Eau de Toilette
Eau de Cologne
Toilette-arczpor
Sachet.

Minden hasonszerü üzletben kapható, ha nem, akkor

A. MOTSCH & Co. Wien, I., Wollzeile 9.

RÉTHY BÉLA GYÓGYSZERÉSZ VÉDJEGY PEMETEFŰ CZUKORKA BÉKÉSCSABÁN ÁRA 60 fillér.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtökéletesebbek!

A csonk megsebesülése ki van zárva! Elegáns és könnyü járás! Több évi jótállás!!!

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készit:

Műlábakat és műkezeket a legtökéletesebb techn. kivitelben. Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járó és támgépeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévésbé vagyonosak nagy árengedményben részesülnek

Betegtoló kocsik rokkantak és lábbadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

KELETI J. orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 17. szám.

Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza.

7 korona

Kérjen saját érdekében nagy képes magyar árjegyzéket ingyen és bérmentve.

4022. sz. Fekete aczél remontoir-óra fehér v. fekete számlappal. Felhuzó korona és üvegtartó abroncs aranydoubleból, jól igazitott «Luna» óraművel és 3 évi irásbeli jótállással csak 7 korona, ugyanaz kettős fedéllel 8 korona.

Megrendelhető: Konrad János első óragyárában Brüx 737. szám. (Csehország.) cs. kir. birós. felesketett becsüs. Kitüntetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

amerikai rendszer, minden helyzetben jól járó, szolgálatképes jó minőségben, jó és pontos járásért 3 évi irásbeli jótállással, darabja K 2.90, 3 darab K 8.— Éjjel világitó számlappal K 3.30, 3 darab K 9.— Koczkázat kizárva! Becserélés megengedve, vagy a pénz vissza! Szétküldés utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett KONRAD JÁNOS első óragyár Brüx 739. szám (Csehország). Nagy képes 3000-nél több ábrát tartalmazó magyar árjegyzékemet órák, arany- és ezüst-árukról kivánatra ingyen és bérmentve küldöm.

A „HOPPA"

angol teint regulator gyors hatása meseszerü. Egészen uj és biztos eljárás a szépség ápolására.

„HOPPA" angol teint regulator

Fölöslegessé teszi a krémet, kenőcsöt, szappant, poudert s egymaga pótolja mindezt. Fölöslegessé teszi a kenést. Elismerő levelek legelőkelőbb hölgyektől.

Szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget, mitessert, pörsenést, pattanást bámulatos gyorsan eltüntet. Puhitja, ifjitja, üditi, finomitja az arczot és kezeket.

Ára: 2 kor. 50.

Főraktár: Kaiser Vilmos és Társa drogériája GYŐR, Baross-ut 1/g.

Budapesten: Török József, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. szám. Molnár és Moser, Koronaherczeg-u. 11. Eisner és Ringer, Andrássy ut 37. sz. Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utcza, ugyszintén az összes vidéki gyógytárakban és drogériákban.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhirü Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések s mindennemü bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna szinben.

Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: Földes Kelemen gyógysz. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest IV., Egyetem-utcza 4. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

6. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, FEBRUÁR 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónikával*» negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

Dr. GÜNTHER ANTAL.

DEÁK FERENCZ, Horvát Boldizsár, Szilágyi Dezső miniszteri tárczáját Günther Antal vette át. Multja tanusitja, hogy méltó utód. Közvetlen elődeinél szerencsésebb constructióju egyéniség.

Első látásra az új igazságügyminiszter a régi magyar táblabiró typusa. Puritán, intelligens, tanult, sok szivvel, derült kedélylyel, minden izében magyar.

Klasszikus egyénisége a képzettségben modern. A verseny tömkelegében azonban nem divatos módszer szerint boldogult: praepotentiához, a könyökök ügyes adminisztrálása útján előtérbe tülekedéshez nem volt hajlama, — izlése tiltotta. Valamelyes zsámoly sem állott a többiek fölé emelkedéshez rendelkezésére, a reklám pedig nem fért a karakteréhez.

Ő tanult és dolgozott.

Elmélyedt a jogbölcselők műveibe, — üdülést pedig családi életében és Goethe, Shakespeare, Milton, Tasso és Dante öröknagy alkotásaiban, Heine lyrájában és költészetünk gyöngyeiben talált.

A külföldi alkotmányok ismeretében ép úgy jártas, mint közjogunkban, melynek egyik legalaposabb ismerője és munkása. Első rangú kriminálista, a czivilisban is teljesen otthonos.

*

Mint közjogász már egész fiatal korában, az 1879-ben megtartott VII-ik jogászgyülésen tünt ki. E jogászgyülés állandó bizottsága a következő kérdést tüzte ki megvitatásra: «Kivánatos-e, hogy a birói kinevezéseknél és előléptetéseknél követendő eljárás törvényhozásilag szabályoztassék? — ha igen, mily elvek szolgáljanak a megállapitandó szabályok alapjául?»

Dr. Günther Antal készitette el a szakvéleményt. Ebben a nagy apparatussal megszerkesztett alkotmány-politikai essayben átkalauzol bennünket az összes művelt államok birói szervezetén s a birói hatalom elnyerésének különféle módjain, mindenütt rajongással méltatva a szabadságintézményeket, a selfgovernment egyes alakulatait s gondosan óva a túlzott centralisatiótól, mely absolutizmushoz vezet.

Már e munkájában is fel-felcsillan nagy nyelvismerete. Főképen eredeti angol, franczia, olasz és német forrásokból meritett érvek egész arzenáljával indokolja meg következő inditványát:

«Mondja ki a jogászgyülés, hogy kivánatosnak tartja a birói kinevezéseknél és előléptetéseknél követendő eljárás törvényhozási szabályozását. Szükségesnek véli e tekintetben azt, hogy a birói kinevezésekre és előléptetésekre maguknak a biróságoknak hatályos befolyás biztosittassék; elvként mondatván ki, hogy a birói testületnek kiegészitése bizonyos működési időtartamhoz kötött kinevezési, illetőleg fokozatos előléptetési kvalifikáczió megállapitása mellett kizárólag az igazságszolgáltatás, vagy a jogtudomány terén hivatásuknál fogva működő egyének köréből történjék.»

Az akkori viszonyok között, a mikor a biróságok kandidáczionális befolyása, sőt nyilvános rangsor híján még az ellenőrzés lehetősége nélkül is történtek a birói kinevezések, sokszor a politikai, közigazgatási, gazdasági közéletben kivált, de sem a jogszolgáltatás, sem a jogtudomány egyéb terén tájékozottságot nem szerzett férfiak sorából, Günther actiója nagy horderejü reformot sürgetett.

Az igazságügyi kormány képviseletében a geniális államtitkár: Csemegi Károly szállt szembe Günther Antallal.

Tudjuk mi volt az, ha valamit Csemegi ostromolt meg. — Vele szemben a viadalból nem szokott ép csontrendszerrel kikerülni az ellenfél.

Erdélyi fényképe.

Dr GÜNTHER ANTAL.

Akkor az egyszer azonban Csemegi vesztette el a csatát.

Gyönyörű viaskodás volt. Két európai látókörü jogász, felszerelve az ékesszólás és jogtudomány teljes fegyverzetével.

Günther Antal érvelésével meghódította a jogászgyülést (ebben gróf Mailáth György akkori országbirót is), s javaslata tulnyomó többséggel elfogadást nyert.

Ezzel a tényével vált a mostani igazságügyminiszter úttörőjévé azon részben már a 80-as években, részben a Szilágyi Dezső igazságügyminisztersége idejében törvényekbe (1891. XVII.) és rendeletekbe foglalt garancziális szabályoknak, melyek ma a kinevezéseknél maguknak a biróságoknak is adnak befolyást.

De Günther Antal egész politikai multja is nyilvánvalóvá teszi, hogy ha valaki, hát ő szivén viseli a birói kar függetlenségét.

Már az emlitett jogászgyülésen is szóba került a birák anyagi helyzetének alkotmánybiztositéki befolyása. S ime a fejlemények oda vezettek, hogy Günther Antal mint államtitkár tetemes részt vegyen a